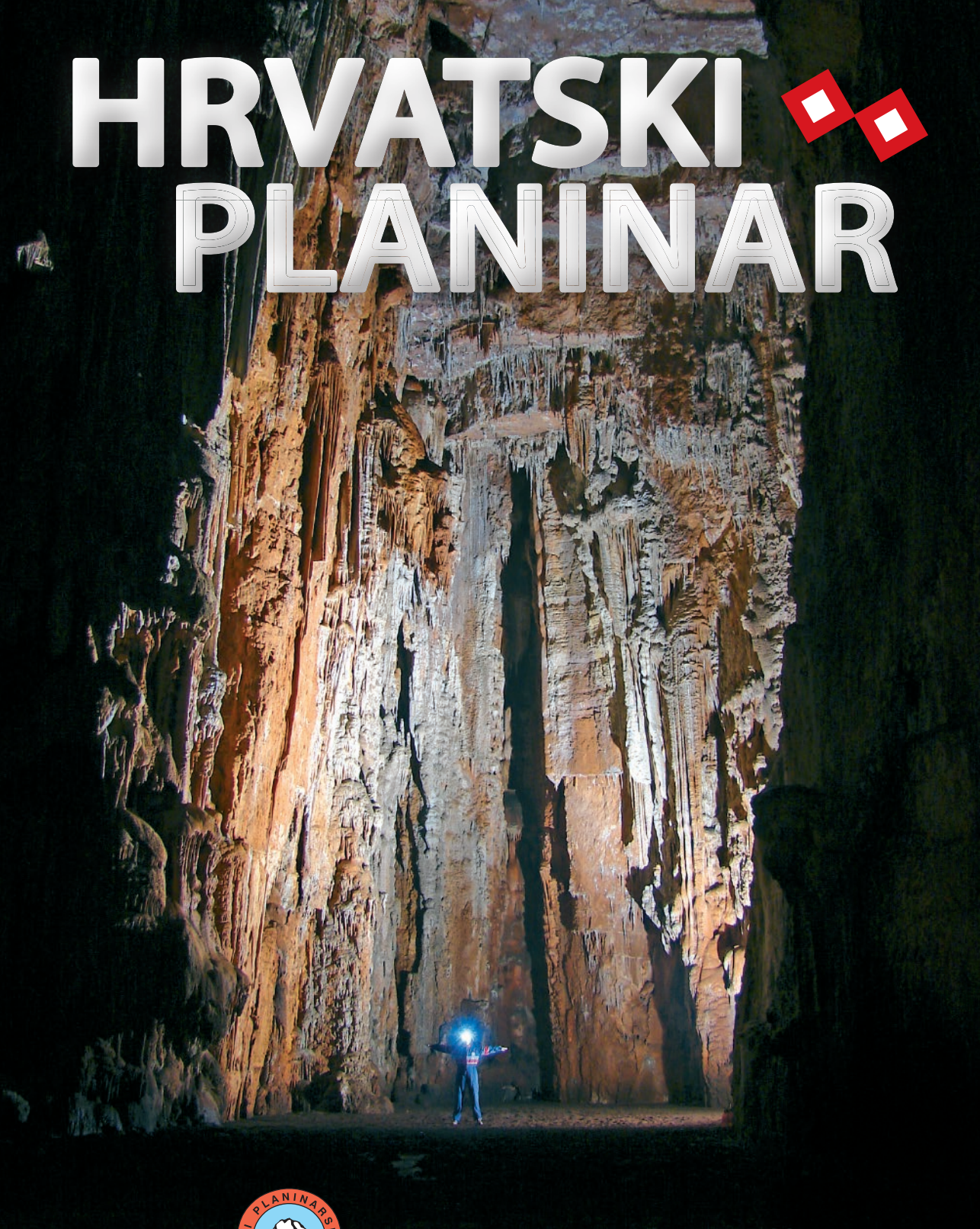

HRVATSKI PLANINAR

ISSN 0354-0650

GODIŠTE **112**

ČASOPIS HRVATSKOGA
PLANINARSKOG SAVEZA
izlazi od 1898. godine

12

PROSINAC
2020

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOGA PLANINARSKOG SAVEZA

»Hrvatski planinar« časopis je Hrvatskoga planinarskog saveza. Prvi je broj izašao 1. lipnja 1898. Od 1910. do 1913. tiskao se kao podlistak naziva »Planinarski list« u časopisu »Vijenac«. Od 1915. do 1921. i od 1945. do 1948. časopis nije izlazio, a od 1949. do 1991. godine izlazio je pod imenom »Naše planine«. Časopis izlazi u jedanaest brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj).

Nakladnik

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22, 10000 Zagreb
www.hps.hr
OIB 77156514497

Pretplata i informacije

Ured HPS-a
tel. 01/48-23-624
tel. 01/48-24-142
uredhps@hps.hr

Uredništvo

Adresa elektroničke pošte
za zaprimanje članaka,
vijesti i ilustracija:
hrvatski.planinar@hps.hr

Tisak

Kerschhoffset d.o.o.
Ježdovec

ISSN 0354-0650

Glavni i odgovorni urednik

Alan Čaplar
alan.caplar@hps.hr

Urednički odbor

Darko Berljak
Vlado Božić
Goran Gabrić
prof. dr. Darko Grundler
Ivan Hapač
Faruk Islamović
Krunoslav Milas
Radovan Milčić
prof. dr. Željko Poljak
Robert Smolec
Damir Šantek
Klara Jasna Žagar

Lektura i korektura

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

Bibliografija

Stari brojevi časopisa u PDF formatu i bibliografski pretraživač sadržaja svih dosad izdanih brojeva dostupni su na web stranici HPS-a www.hps.hr

Suradnja u časopisu

Časopis objavljuje sve vrste članaka i vijesti zanimljivih za planinare. Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati elektroničkom poštom ili putem web-servisa za velike datoteke. Slike treba slati u originalnoj veličini (bez smanjivanja), ne unutar Word dokumenata. Uredništvo zadržava pravo redakture, lekture i korekture tekstova. Stavovi i mišljenja suradnika iznesena u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskoga planinarskog saveza.

Pretplata

Godišnja pretplata za Hrvatsku

iznosi **150 kuna**. Pretplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskoga planinarskog saveza HR4123600001101495742, pri čemu na uplatnici ili u obrascu za plaćanje putem interneta, u rubrici »Poziv na broj«, treba biti upisan Vaš pretplatnički broj.

Godišnja pretplata za inozemstvo

iznosi 35 eura, a uplaćuje se na račun BIC ZABA-HR2X 25731-3253236, također uz poziv na pretplatnički broj.

Cijena pojedinačnog primjerka je 15 kuna (+ poštarina).

Vaš pretplatnički broj otisnut je uz Vašu adresu na listiću za slanje časopisa. Nakon uplate i evidentiranja u HPS-u, na tom listiću možete vidjeti naznaku o obavljenoj uplati.

Kako se pretplatiti

Zainteresirani za pretplatu na časopis trebaju se telefonom, elektroničkom poštom ili putem web obrasca javiti u Ured Hrvatskoga planinarskog saveza (uredhps@hps.hr, 01/48-23-624, 01/48-24-142).

Časopis se distribuira poštom, na osobnu adresu pretplatnika.

Godišnja pretplata se odnosi na kalendarsku godinu, pa novi pretplatnik nakon uplate dobiva sve brojeve tiskane u tekućoj godini. Pretplata se automatski produžuje na sljedeću godinu, do opoziva. S prvim se brojem u novoj godini pretplatnicima fizičkim osobama šalje uplatnica za pretplatu, a pretplatnicima pravnim osobama računi.

530 Kraljevska špica ili Monte Ré**536** Južnim Velebitom do njegova kraja**543** Ki se spirti na Kavrančić moć će se uloviti za nebo**549** Tečaj za gorske spašavatelje prije pola stoljeća

Sadržaj

Članci

- 524 31. Skupština HPS-a**
Davor Rogina
- 530 Kraljevska špica ili Monte Ré**
Robert Smolec
- 536 Južnim Velebitom do njegova kraja**
Miloš Bjelajac
- 540 Stazama pjegavih daždevnjaka po Ivanščici**
Hrvoje Tržić
- 543 Ki se spirti na Kavrančić moć će se uloviti za nebo**
Klara Jasna Žagar
- 549 Tečaj za gorske spašavatelje prije pola stoljeća**
Zvonko Trdić
- 553 Više od Everesta**
prof. dr. Željko Poljak

Rubrike

- 558 Planinarska faleristika:**
Značke HPD-a Sokolovac, Požega
- 560 Speleologija:** Speleološka ekspedicija Srednji Velebit 2020, Novo otkriće u podzemlju Crnopca!
- 562 Vijesti:** Generalna skupština UIAA 2020., 6. plenarna Skupština IFSC-a usvojila strategiju razvoja sportskog penjanja do 2028., Dani hrvatskih planinara u idućim godinama, Završena treća mala planinarska škola PD-a Opatija, Opća planinarska škola PD-a Pazinka, PAK Annapurna uredio prvo penjalište u Gackoj
- 567 Sadržaj 112. godišta**
»Hrvatskog planinara«

Tema broja

31. Skupština HPS-a

Naslovnica

Dobra jama na otoku Braču,
foto: Davor Cvitanić

31. Skupština HPS-a

Zapisnik elektroničke sjednice održane od 16. do 22. listopada 2020.

Predsjednik Hrvatskoga planinarskog saveza Darko Berljak sazvao je na temelju članka 30. stavka 2. Statuta HPS-a redovnu sjednicu Skupštine HPS-a u subotu 18. travnja 2020., s početkom u 11:00 sati, u hotelu Panorama u Zagrebu. Pozivi na sjednicu Skupštine upućeni su redovnom poštom svim udrugama članicama HPS-a 10. ožujka 2020., no zbog epidemijskog širenja virusa SARS-CoV-2 i bolesti COVID-19, sukladno mjerama i preporukama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (HZJZ) i Stožera civilne zaštite RH, a radi zaštite zdravlja sudionika, sjednica Skupštine je odgođena. O odgodi sjednice sve su udruge članice obaviještene dopisom 32-2020-A od 18. ožujka 2020.

Budući da se u sljedećim mjesecima nisu ispunili epidemiološki uvjeti za fizičko okupljanje predstavnika punopravnih udruga članica koje čine Skupštinu HPS-a, sukladno mjerama i preporukama HZJZ-a i Stožera civilne zaštite RH te na temelju konzultacija s Gradskim uredom za opću upravu Grada Zagreba o načinu održavanja sjednice Skupštine, Izvršni odbor HPS-a donio je 14. rujna 2020. odluku da se sjednica Skupštine HPS-a održi u elektroničkoj formi.

Dana 16. rujna 2020. na mrežnoj stranici HPS-a objavljen je poziv na 31. sjednicu Skupštine HPS-a, s dnevnim redom od 10 točaka, a 1. listopada 2020. svim punopravnim članicama poslani su pisani materijali koji sadrže:

- Obavijest o održavanju sjednice Skupštine HPS-a u uvjetima pandemije bolesti COVID-19
- Poziv na 31. sjednicu Skupštine (objavljen 16. rujna 2020. na mrežnoj stranici HPS-a)
- Programsko izvješće o radu HPS-a u 2019. godini
- Financijsko izvješće HPS-a za 2019. godinu
- Izvješće Nadzornog odbora HPS-a
- Izvješće Suda časti HPS-a
- Prijedlog Pravilnika o članskoj iskaznici i članskim markicama HPS-a
- Prijedlog Pravilnika o dodjeli priznanja HPS-a
- Prijedlog Pravilnika Komisije za speleologiju HPS-a
- Prijedlog Pravilnika o školovanju u HPS-u
- Prijedlog rebalansa Financijskog plana HPS-a za 2020. godinu
- Prijedlog Plana rada komisija HPS-a i raspodjele financijskih sredstava za aktivnosti komisija u 2020. godini
- Prijedlog financijskog plana HPS-a za 2021. godinu
- Informacije o statusu sportskog penjanja u HPS-u i prijedlog razdruživanja sportskog penjanja iz HPS-a

U dopisu 58-2020-A od 1. listopada 2020., pisanim materijalima za sjednicu Skupštine, kao i elektroničkim porukama upućenim na službene elektroničke adrese svih punopravnih članica HPS-a, posebno je objašnjen način sudjelovanja i glasovanja predstavnika u Skupštini HPS-a.

Glasovanje o predloženim odlukama po svim točkama dnevnog reda odvijalo se od 16. listopada 2020. u 00:00 sati do 22. listopada 2020. u 24:00 sata. Za glasovanje je izrađen elektronički obrazac na adresi <https://www.hps.hr/skupstina/>, kojoj su predstavnici punopravnih članica HPS-a pristupali uz obveznu registraciju putem službene elektroničke adrese svoje udruge, odnosno uz autentifikaciju s pomoću dodijeljene lozinke. Osim prijedloga odluka, na obrascu su bile rubrike za upisivanje imena planinarske udruge te imena i prezimena predstavnika u Skupštini HPS-a. O svakoj od predloženih odluka glasovalo se odabirom jedne od triju opcija: »ZA«, »PROTIV« ili »SUZDRŽAN/SUZDRŽANA«. Sustav je postavljen tako da predstavnik jedne udruge može glasovati samo jedanput. Svi predstavnici u Skupštini obaviješteni su da će nakon završetka glasovanja rezultati glasovanja i svi zabilježeni glasovi biti javno objavljeni na

mrežnoj stranici HPS-a, odnosno da je glasovanje o svim prijedlozima javno.

Pravo sudjelovanja na sjednici Skupštine HPS-a imaju sve punopravne udruge članice HPS-a sukladno članku 18. stavku 1. i članku 27. stavku 2. Statuta HPS-a. Popis punopravnih udruga članica HPS-a na dan početka sjednice Skupštine HPS-a 16. listopada 2020. nalazi se u prilogu ovog zapisnika.

U razdoblju od objave poziva do zaključenja sjednice nije zaprimljen nijedan prijedlog ili zahtjev za pojedinačnu raspravu o nekoj točki dnevnog reda. Sjednica Skupštine održana je prema točkama dnevnog reda iz poziva.

1. Izbor radnih tijela Skupštine HPS-a (radno predsjedništvo, verificacijska komisija, zapisničar, ovjerovitelji zapisnika)

Radi učinkovite provedbe sjednice, na početku rada Skupština izabire radna tijela. U pisanim materijalima koje je priredio Izvršni odbor HPS-a predložen je izbor radnih tijela Skupštine u sljedećem sastavu:

- Radno predsjedništvo: Darko Berljak, PDS Velebit, Zagreb (predsjednik HPS-a); Goran Bukovac, PD Gromovača, Otočac; Ivana Radonić, HPD Mosor, Split;
- Verifikacijska komisija: Anita Bistričić, SPV Rijeka; Zoran Milaković, PD Psunj, Pakrac; Biserka Radović, PD Viškovo, Viškovo;
- Zapisničar: Davor Rogina, HPD Kunagora, Pregrada;
- Ovjerovitelji zapisnika: Irena Hustić, PD Medvednica, Zagreb; Luka Kvočić, HPD Kapela, Zagreb

Za izbor predloženih radnih tijela Skupštine zaprimljeno je 95 glasova »za«, a glasova »protiv« i suzdržanih nije bilo. Utvrđuje se da su jedno-glasno izabrana radna tijela 31. Skupštine HPS-a.

2. Verifikacija predstavnika u Skupštini HPS-a

Verifikaciju predstavnika u Skupštini HPS-a provodi tročlana Verifikacijska komisija. Njezina je zadaća utvrđivanje broja predstavnika punopravnih planinarskih udruga koji su pristupili

sjednici Skupštine te utvrđivanje kvoruma i potrebnog broja glasova za donošenje pravova-ljanih odluka.

Sljedom toga, predstavnicima u Skupštini HPS-a predložena je sljedeća odluka:

»Verifikacijska komisija zadužuje se da uvidom u popis udruga članica i popis registri-ranih predstavnika punopravnih članica HPS-a utvrdi broj valjanih predstavnika, broj glasova potrebnih za donošenje valjanih odluka te o tome sastavi izvješće koje postaje sastavni dio zapisnika.«

Za predloženu odluku zaprimljeno je 95 glasova »za«. Glasova »protiv« i suzdržanih nije bilo.

Verifikacijska komisija u sastavu Anita Bistričić, Zoran Milaković i Biserka Radović utvr-dila je uvidom u popis udruga članica HPS-a da je na dan početka Skupštine 16. listopada 2020. u Savez udruženo 337 punopravnih članica.

Uvidom u elektronički obrazac za registraciju i glasovanje utvrđeno je da je za sudjelovanje u Skupštini registrirano 95 predstavnika i da svi imaju pravo glasovanja.

Uz konzultaciju s Komisijom za statutarnu, kadrovsku i normativnu djelatnost HPS-a o načinu provođenja elektroničke sjednice Skupštine, Verifikacijska komisija utvrdila je da primjenom članka 32. stavka 2. Statuta HPS-a postoji više od 10 % odnosno 34 predstavnika, koliko je potrebno za pravovaljanost odlučiva-nja u Skupštini. Verifikacijska je komisija tako-đer utvrdila da je za donošenje odluka potrebna natpolovična većina od ukupnog broja registri-ranih predstavnika, odnosno barem 48 jednakih glasova.

3. Programsko izvješće o radu HPS-a u 2019. godini

Sažeto izvješće o radu Saveza u protekloj godini objavljeno je u Hrvatskom planinaru 1/2020, a također i u pisanim materijalima koji su uoči sjednice Skupštine upućeni svim puno-pravnim članicama HPS-a. Programsko izvješće priredio je predsjednik HPS-a Darko Berljak, a temelji se na provedbi odluka tijela Saveza koja su donijela plan i program rada za 2019. Izvješće je sažeta sinteza onoga što su radili Izvršni odbor,

dužnosnici, komisije i Ured HPS-a u prošloj godini. Planirane aktivnosti ostvarivale su se brojnim pojedinačnim akcijama, u skladu s odlukama donesenim na sjednicama Izvršnog odbora Saveza i stručnih komisija, uz financijska ulaganja prema usvojenom financijskom planu. Mnoštvo aktivnosti provodi se u obliku brojnih programskih sadržaja naših stručnih komisija, ali i svih ostalih poslova koji se svakodnevno obavljaju u sjedištu Saveza u Zagrebu i na drugim mjestima. Središnje savezne akcije bile su pohod na Dinaru i Dani hrvatskih planinara. Prošle su godine Dani hrvatskih planinara održani kod Trakošćana i na Ravnoj gori, uz svečano obilježavanje 100. obljetnice planinarstva u Varaždinu.

HPS je zaključio 2019. godinu s 355 udruga članica, od čega 277 planinarskih društava i klubova, 26 sportsko-penjačkih klubova, 12 županijskih i gradskih saveza, 13 stanica planinarskih vodiča, HGSS-om i njegovih 25 stanica te jednom pridruženom članicom. Broj naručenih i izdanih članskih markica za 2019. prvi je put premašio 40.000, međutim u veljači ove godine, nakon povrata neprodanih markica i konačnog obračuna putem odobrenja za buduće račune, konačno brojčano stanje po kategorijama bilo je sljedeće: seniori 20.525, mladež 6838, umirovljenici 8766 i sportski penjači 1075, što ukupno iznosi 37.204 i dosad je najveći broj registriranih planinara u HPS-u.

Na temelju Programskog izvješća objavljenog u pisanim materijalima, Skupštini je predložena odluka: »Usvaja se predloženo Programsko izvješće o radu HPS-a u 2019. godini.«

Za predloženu odluku zaprimljeno je 95 glasova »za«, a glasova »protiv« i suzdržanih nije bilo. Utvrđuje se da je jednoglasno usvojeno Programsko izvješće o radu HPS-a u 2019. godini.

4. Financijsko izvješće HPS-a za 2019. godinu

Udruge članice HPS-a primile su u pisanim materijalima financijsko izvješće za 2019. Financijski plan za 2019. godinu, odnosno planirani prihodi i rashodi, bili su proračunski uravnoteženi u iznosima od po 2.325.000,00 kuna. Ostvaren prihod u 2019. bio je 290.830,00

kuna ili 12,51 % veći od planiranoga, a rashod je bio 192.101,84 kune ili 8,26 % veći od planiranoga. Poslovna godina završena je s pozitivnim saldom, odnosno s 98.728,16 kuna viška prihoda. Pozitivna razlika posljedica je ušteda u nekim stavkama, a višegodišnji prikupljen kapital važna je pričuva i jamstvo usklađivanja različite dinamike rashoda i prihoda sredstava tijekom godine. Sredstva prikupljena od članarine potpuno se vraćaju članstvu kao člansko osiguranje za slučajeve invalidnosti i smrti, u obliku natječaja za obnovu planinarskih objekata te brojnih drugih namjenski financiranih aktivnosti 13 komisija. Važno je istaknuti da je u 2019. zaprimljena završna uplata u okviru sufinanciranja sredstvima Europske unije za projekt »Penjanje za sve« iz programa Erasmus+. Uplata je realizirana nakon provjere i usvajanja ukupnog financijskog izvješća o realizaciji projekta »Penjanje za sve«, pri čemu su svi troškovi za koje je bilo odobreno sufinanciranje HPS-a bili priznati u cijelosti.

Tijekom 2019. proveden je opsežan nadzor cjelokupnog poslovanja HPS-a u prethodnoj godini. Rezultat nadzora financijske inspekcije Ministarstva financija, koji je trajao šest mjeseci, opsežan je zapisnik od 27 stranica, kojim se utvrđuje da su dokumentacija, poslovanje i računovodstvo Saveza bili u skladu sa Zakonom o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija te da ni u jednom segmentu nema nedostataka i nepravilnosti.

Na temelju Financijskog izvješća objavljenog u pisanim materijalima, Skupštini je predložena odluka: »Usvaja se predloženo Financijsko izvješće HPS-a za 2019. godinu.«

Za predloženu odluku zaprimljeno je 93 glasova »za«, nijedan glas »protiv«, uz 2 suzdržana. Utvrđuje se da je usvojeno Financijsko izvješće HPS-a u 2019. godini.

5. Izvješće Nadzornog odbora HPS-a

Izvješće Nadzornog odbora koje je pripremila njegova predsjednica Neda Turina upućeno je punopravnim članicama Saveza u skupštinskim pisanim materijalima. U izvješću su podrobno opisani nadzor materijalnog i financijskog poslovanja HPS-a, provedbe programa, rad tijela i stručnih službi te ocjena o tome kako su

se u razdoblju od 30. sjednice Skupštine HPS-a primjenjivali opći i organizacijski akti, zaključci Skupštine i Izvršnog odbora te drugih radnih tijela, komisija i odbora. Nadzorni odbor utvrdio je da je rad Saveza bio usklađen sa zakonima, Statutom i drugim aktima HPS-a.

Na temelju Izvješća Nadzornog odbora objavljenog u pisanim materijalima, Skupštini je predložena odluka: »Usvaja se predloženo izvješće Nadzornog odbora HPS-a.«

Za predloženu odluku zaprimljeno je 95 glasova »za«, a glasova »protiv« i suzdržanih nije bilo. Utvrđuje se da je jednoglasno usvojeno izvješće Nadzornog odbora HPS-a.

6. Izvješće Suda časti HPS-a

U izvješću Suda časti navodi se da je tijekom 2019. bio zaprimljen jedan zahtjev za postupanje vezan uz djelovanje člana u njegovoj osnovnoj planinarskoj udruzi. Budući da provođenje stegovnih postupaka unutar udruga nije u nadležnosti Suda časti HPS-a, stranka je upućena na rješavanje toga pitanja unutar osnovne planinarske udruge. Drugih zahtjeva nije bilo pa nije bilo ni potrebe za postupanje prema Pravilniku Suda časti HPS-a.

Na temelju Izvješća Suda časti objavljenog u pisanim materijalima, Skupštini je predložena odluka »Usvaja se predloženo izvješće Suda časti HPS-a.«

Za predloženu odluku zaprimljeno je 95 glasova »za«, a glasova »protiv« i suzdržanih nije bilo. Utvrđuje se da je jednoglasno usvojeno izvješće Suda časti HPS-a.

7. Donošenje odluka o pravilnicima

Skupštini su na odlučivanje upućeni prijedlozi pravilnika koje je na temelju mišljenja nadležnih stručnih komisija pripremio Izvršni odbor HPS-a. Izmjenama triju pravilnika bolje se uređuju pitanja distribucije članskih iskaznica i markica (od ove godine u primjeni su nove članske iskaznice i markice), dodjele priznanja HPS-a (uvode se elektronički način prikupljanja prijedloga za dodjelu priznanja i kriteriji za dodjelu priznanja planinarskim udrugama) te rada Komisije za speleologiju HPS-a (unutarnji ustroj Komisije). Prijedlog novog Pravilnika o

školovanju priređen je u cilju reforme sustava školovanja koja je započela odlukom s 30. sjednice Skupštine HPS-a, u 2019., a predstavlja osnovu za donošenje programa školovanja u svim djelatnostima i uporište za njihovu kvalitetnu provedbu. Prijedlozi pravilnika objavljeni su u pisanim materijalima za sjednicu Skupštine.

Skupštini su na odlučivanje dana sljedeća četiri prijedloga:

- Prijedlog odluke: »Usvaja se predloženi Pravilnik o članskoj iskaznici i članskim markicama HPS-a.«
Za predloženu odluku zaprimljeno je 94 glasova »za«, 1 je član bio suzdržan.
- Prijedlog odluke: »Usvaja se predloženi Pravilnik o dodjeli priznanja HPS-a.«
Za predloženu odluku zaprimljeno je 95 glasova »za«, a glasova protiv i suzdržanih nije bilo.
- Prijedlog odluke: »Usvaja se predloženi Pravilnik Komisije za speleologiju HPS-a.«
Za predloženu odluku zaprimljeno je 93 glasova »za«, uz 2 suzdržana.
- Prijedlog odluke: »Usvaja se Pravilnik o školovanju u HPS-u.«
Za predloženu odluku zaprimljeno je 94 glasova »za«, a 1 je član bio suzdržan.

Utvrđuje se da je Skupština većinom glasova usvojila Pravilnik o članskoj iskaznici i članskim markicama HPS-a, Pravilnik o dodjeli priznanja HPS-a, Pravilnik Komisije za speleologiju HPS-a i Pravilnik o školovanju u HPS-u.

8. Rebalans financijskog plana, plan rada i raspodjela financijskih sredstava za rad komisija HPS-a za 2020. godinu

Financijski plan za 2020. usvojen je i primjenjuje se sukladno odluci Skupštine HPS-a donesenoj 1. lipnja 2019. Međutim, u odluci o prihvaćanju Financijskog plana za 2020. bilo je također navedeno da će se u slučaju nepredviđenih i izvanrednih okolnosti koje bi mogle utjecati na planirane veličine u takvom proračunu ponovno sazvati Skupština radi donošenja odgovarajućih odluka iz nadležnosti tog najvišeg tijela HPS-a. Zbog izvanrednih okolnosti prouzročenih širenjem COVID-a 19 i gospodarskih

posljedica epidemije, tijekom 2020. smanjena je prihodovna strana proračuna u odnosu na očekivane i planirane iznose, a sukladno tome bilo je potrebno uskladiti rashode, vodeći pritom računa da se Financijskim planom i u posebnim okolnostima omogućiti izvršenje svih temeljnih i Statutom propisanih zadaća i ciljeva Saveza. Dio prihoda HPS-a vezan je uz namjenske doznake Hrvatskoga olimpijskog odbora (HOO) za redovne i razvojne programe nacionalnih sportskih saveza koji se planiraju Financijskim planom HOO-a. Odlukama nadležnih tijela HOO-a iz lipnja 2020. ti su iznosi umanjeni za gotovo 80.000 kuna u odnosu na prije odobrena sredstva iz Financijskog plana HOO-a. Također, zbog nemogućnosti održavanja akcija koje uključuju velik broj ljudi i bliske kontakte (tečaji, ispiti, seminari, radionice, natjecanja) došlo je do znatnog smanjenja prihoda po osnovi tečaja i licenci, a zbog ograničene aktivnosti osnovnih planinarskih udruga članica HPS-a može se očekivati i umjeren pad broja članova, što se odražava na smanjenju prihoda od članskog materijala HPS-a. Zbog navedenih razloga Izvršni odbor HPS-a predložio je Skupštini donošenje odluke o rebalansu Financijskog plana za 2020. godinu s uravnoteženim prihodima i rashodima u iznosu od 2.000.000 kuna te o prihvaćanju Plana rada i raspodjele financijskih sredstava za rad komisija HPS-a za 2020. godinu, što je podrobno predstavljeno i objašnjeno u pisanim materijalima za sjednicu Skupštine. Financijski plan HPS-a za 2020. godinu i Plan rada i raspodjela financijskih sredstava za rad komisija HPS-a za 2020. godinu dostavljeni su članicama u pisanim materijalima za sjednicu Skupštine.

Skupštini su predložene dvije odluke:

- »Usvaja se predloženi rebalans Financijskog plana HPS-a za 2020. godinu.«
Za predloženi rebalans zaprimljeno je 92 glasova »za«, uz 3 suzdržana.
- »Usvaja se Plan rada i raspodjela financijskih sredstava za rad komisija HPS-a za 2020. godinu.«
Za predloženi Plan rada i raspodjelu financijskih sredstava za rad komisija HPS-a za 2020. godinu zaprimljeno je 94 glasova »za«, a 1 je član bio suzdržan.

Utvrđuje se da su prihvaćeni rebalans Financijskog plana za 2020. godinu te Plan rada i raspodjela financijskih sredstava za rad komisija HPS-a za 2020. godinu.

9. Financijski plan HPS-a za 2021. godinu

Financijski plan za 2021. godinu predstavlja okvir za namjensko korištenje sredstava HPS-a za planirane programske aktivnosti. Pri izradi prijedloga Financijskog plana za 2021. vodilo se računa o tome da se njime osigura nesmetano i stabilno poslovanje Saveza i izvršenje svih programskih zadaća u razdoblju koje slijedi, unatoč još uvijek neizvjesnim epidemijskim i gospodarskim okolnostima u sljedećoj godini. Prijedlog Financijskog plana za 2021. godinu s uravnoteženim prihodima i rashodima u iznosu od 2.300.000 kuna upućen je udrugama članicama HPS-a u pisanim materijalima za sjednicu Skupštine.

Na temelju prijedloga iznesenog u pisanim materijalima, Skupštini je predložena odluka: »Usvaja se predloženi Financijski plan HPS-a za 2021. godinu.«

Za predloženu odluku zaprimljeno je 94 glasova »za«, a 1 je član bio suzdržan.

Utvrđuje se da je prihvaćen predloženi Financijski plan HPS-a za 2021. godinu.

10. Odluka o pokretanju postupka razdruživanja sportskog penjanja iz HPS-a

Slijedom odluke Izvršnog odbora od 14. rujna 2020. u dnevni red sjednice Skupštine uvrštena je točka o pokretanju postupka razdruživanja sportskog penjanja iz HPS-a. Sažete informacije i obrazloženje za taj prijedlog sadržane su u pisanim materijalima za Skupštinu. Postupak razdruživanja sastoji se od više koraka i rješavanja više pitanja vezanih uz statute Saveza i udruga članica, nomenklaturu sportova i sportskih grana HOO-a, kategorizaciju sportaša, financiranje redovnih i razvojnih programa, nacionalnu reprezentaciju, osiguranje članova, članstvo u međunarodnim asocijacijama i drugo. Da bi se cijeli taj postupak mogao provesti što jednostavnije i brže, neophodno je provoditi korake pravim redoslijedom, odnosno po uređenoj proceduri, uz aktivnu suradnju sportsko-penjačkih klubova. Pri

tome treba osigurati da se sve radnje u postupku razdruživanja provode u skladu sa Zakonom o udrugama, Zakonom o sportu, Statutom HPS-a, Statutom HOO-a, Pravilima IFSC-a i drugim pravnim aktima.

U prijedlogu za pokretanje postupka razdruživanja sportskog penjanja iz HPS-a istaknuto je da će u slučaju suglasnosti Skupštine HPS-a za razdruživanje sportskog penjanja iz HPS-a Izvršni odbor pripremiti i donijeti provedbene odluke. Uz ostalo, a budući da je prema svojem Statutu HPS ustrojen kao jedini nacionalni savez za sport sportsko penjanje (a također i za sportove planinarstvo i planinsko skijanje), u postupku razdruživanja Izvršni odbor HPS-a pripremit će prema proceduri predviđenoj Statutom HPS-a prijedlog izmjena i dopuna Statuta, pokrenuti i provesti javnu raspravu među udrugama članicama HPS-a i zatražiti obveznu prethodnu suglasnost HOO-a kako bi članice HPS-a na sljedećoj sjednici Skupštine HPS-a mogle odlučivati o izmjenama i dopunama Statuta.

U interesu postizanja najboljih rješenja za razvoj sporta i sportaša u sportskom penjanju, Skupštini je na glasovanje dana odluka »Pokreće se postupak razdruživanja sportskog penjanja iz Hrvatskog planinarskog saveza.«

Za predloženu odluku zaprimljeno je 76 glasova »za« (80,00 %) i 3 glasa »protiv« (3,16 %), uz 16 suzdržanih (16,84 %).

Utvrđuje se da je većinom glasova donesena odluka o pokretanju postupka razdruživanja sportskog penjanja iz HPS-a.

U prilogu ovog zapisnika su svi pisani materijali za sjednicu Skupštine, popis udruga članica HPS-a te evidencija registriranih predstavnika u Skupštini i njihovih glasova o prijedlozima odluka iz dnevnog reda.

U Zagrebu, 23. listopada 2020.

Zapisničar: Davor Rogina

Ovjerovitelji zapisnika:

Irena Hustić i Luka Kvočić

Kraljevska špica ili Monte Ré

Vrhunac s kojeg ćete sići okrunjene glave

Robert Smolec, Zagreb

Čudna je bila ta 2018.! Kroz prste su mi poput pijeska klizile primamljive prigode za čarobne izlete, među ostalima, na Olimp, Visoke Ture i Dolomite. Što li sve nisam morao propustiti zbog raznih razloga!

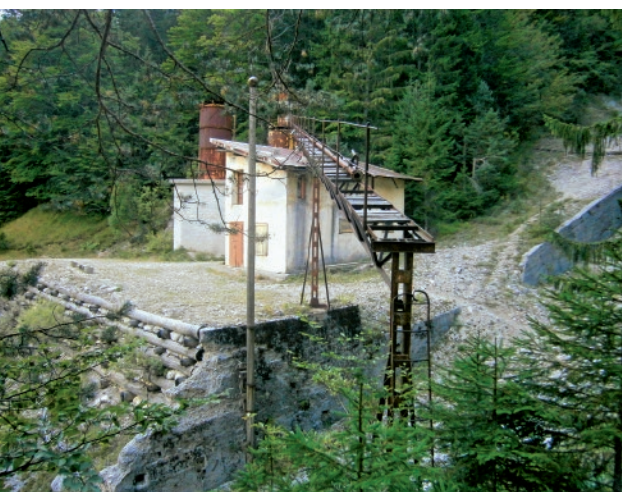
Kako se bližila sredina kolovoza tako je rasla bojazan da ću protratiti planinarsko ljeto koje sam, kao i mnogi planinari, željno iščekivao.

Srećom, planinâ ne može ponestati – treba samo odabrati neku iz mnoštva. Tako sam pošao u ispunjavanje starih želja, onih koje su predugo čekale u redu. Vjerujem da u ruksaku želja mnogi imamo planine i vrhove na koje smo se mnogo puta popeli – ali prstom po karti. Ovaj ću put zagrabit i baš iz te hrpe! Planinarenje je kao plovidba morem. Počne čim kreneš od kuće, baš kao kad se u barci otisneš od obale. Krećući u planinu, za sobom ostavljaš sve životne tegobe i strepnje, na brzinu ih pobacaš u prvu ladicu i duboko je gurneš. Ako se ladica ne da odmah zatvoriti, još malo pritisneš sadržaj.

Smiješno je koliko se žurim. Kao da će mi planine nekamo pobjeći, sad kad sam već naka-nio! Mjeseci su prohujali ututanj, a odjednom su sekunde tako dragocjene. Samo da što prije dođe taj slatki trenutak kad ću *izvana* zalupiti vrata stana i okrenuti ključ u bravi. Pobacao sam u auto sve što mi je ikad trebalo u planini – ima prostora, neka se vozi! – i zaputio u područje koje me već godinama neodoljivo privlači, tamo na zapadu, gdje se sastaju tri debele crte na zemljovidu navodno dijeleći planine na austrijske, talijanske i slovenske. Munjevito se složila okosnica itinerara. Na meniju će biti same poslastice: za predjelo Rombon, za glavno jelo Bavški Grintavec, a za kraj desert – Briška jama¹ ili Grotta Gigante, gorostasna turistički uređena špilja u tršćanskom krasu. Ali kad si jako gladan – a godina me je nenaklonjenošću svojski izgladnila – nakon glavnog jela zna ostati još nešto prostora do pune sitosti.

Monte Ré

Kraljevska špica ili Monte Ré (1912 m) bila je kao stvorena da popuni taj prostor, bila je baš ono što mi je trebalo – ni premalo ni previše. U mojem hipertrofiranom moždanom centru za planinarske želje usidрила se slika vršne instalacije: žute, metalne krune natakute na šipku, koju sam vidio na mnogim izguglanim fotografijama toga vrha. I ja želim biti kralj – *bar jedan dan, djevojko, bar jedan sat...*²

Sebastiani, polazište za motorizirane

ROBERT SMOLEC

- 1 Premda se krajevi i mjesta koje spominjem nalaze na području Talijanske Republike, upotrebljavam slovenske toponime, i to zbog dvaju razloga. Prvi je višestoljetna prisutnost slovenskog stanovništva u rabeljskim rudnicima i samom Rablju, a drugi činjenica da hrvatski planinari koji posjećuju planinska područja u nekadašnjoj Koruškoj pretežito ili često koriste planinarsku literaturu i izvore na bliskom, slovenskom jeziku.
- 2 Prljavo kazalište: *Heraj ulice*

Kad bih god koga od dokazanih alpinoljubaca upitao o tom, za dotično područje ne osobito visokom vrhuncu, odmahivao bi glavom. Ni mršava 4,2 retka (čitaj: četiri cijela dva) u Miheličevu vodiču *Julijske Alpe*, k tome tiskana sitnim slovima, nisu bogznašto obećavala, ali se zato nudio čar otkrivanja nepoznatoga.

Špica se nalazi u sjeveroistočnom dijelu Italije, na području općine Trbiž (Tarvisio), nepuna 4 km zračne linije sjeverno od Rabeljskog jezera (Lago del Predil) i otprilike jednako toliko od granice sa Slovenijom. U donjem dijelu šumovita, a u gornjem kamenita, klekovinom prošarana gromada, izdaleka nalik na glavu šećera i sa svih strana izrazito strmih pristranaka, izdiže se iznad mjestaša Rablja (Cave del Predil), koje se stislo u Rabeljskoj ili Jezerskoj dolini (Val Rio del Lago), doslovno pod samom planinom, na nadmorskoj visini od oko 900 metara. Dolina se nalazi na potezu između dvaju prvorazrednih julijskih velikana, Mangarta (2679 m) na istoku i Montaža (2753 m) na zapadu i sjeveru.

Rabelj, rudarstvo i Štoln

Rabelj ima zanimljivu, ali sumornu i mučnu povijest, neodvojivu od krvavo teškoga rudarskog rada i samožrtvovanja radi golog opstanka. Zajednica rudara koji su kopali olovnu i cinkovu rudu spominje se već davne 1320.³ Stoljećima je Rabelj bio pod habsburškom, a zatim austro-ugarskom vlašću. Njemačko mu je ime Raibl (prema Oswaldu Raibelu, jednom od vlasnika rudničkog zemljišta u 15. stoljeću), koje je i danas u uporabi i može se pročitati na zidovima rudničkih zgrada. Tek je 1919. pripao Kraljevini Italiji.

Iz Slovenije se u Rabelj može sići cestom preko prijevoja Predela (Predila) i istoimenoga graničnog prijelaza. U razdoblju od 1899. do 1902. probijen je ispod prijevoja tunel dugačak 4844 m, kratko zvan Štoln (*njem.* Stollen = rov, tunel; *tal.* Galleria di Bretto), koji povezuje Rabelj, sa zapadne, i Log pod Mangartom s istočne, slovenske strane. Izvorno je služio za odvodnjavanje rudničkih tunela – pa i danas, kad je rudnik

Rudarski križ na Maloj Kraljevskoj špiči

ugašen – a poslije desetljećima i za prijevoz ljudi i materijala. Naime, do 1905. iznad potoka koji teče tunelom položeni su drveni pragovi i tračnice za uskotračnu električnu željeznicu. Najmanje su 300 godina u rabeljskim rudnicima radili brojni žitelji slovenskih mjesta u dolini Soče, s druge strane planine. Kad je Štolnom počela prometovati željeznica, slovenski su se rudari njome koristili za dolazak na posao i povratak. Vožnja tunelom trajala je tričetvrt sata, a poslije, kad su u tunelu postavljene žičane prepreke i vrata, četvrt sata duže. Unatoč tome, većini slovenskih rudara bio je to najkraći put do Rablja. Jedino su rudari iz Strmca (danas: Strmec na Predelu; 955 m) nastavili dolaziti nadzemljem jer je to selo najbliže prijevoju. Za vrijeme Prvoga svjetskog rata tunelom su se na Sočansku bojišnicu (Soški front) prevozili ljudi i teret. Tunelom su se vraćali uglavnom ranjenici. Za vrijeme Velikoga rata kroz Štoln je prevezeno gotovo pola milijuna

³ Podatke o rabeljskom rudarstvu i neke povijesne podatke preuzeo sam iz članka Jane Remic *Rudarstvo v dolini Jezernice* (Planinski vestnik, 11/2009).

ljudi, uglavnom austro-ugarskih vojnika, i četvrt milijuna tona hrane, oružja i drugog materijala. Rad u rudniku nije se prekidao ni tijekom prvoga rata, ni u međuraću, ni za Drugoga svjetskog rata, a nastavio se i poslije njega. Ukupna dužina rudničkih rovova dosegla je 120 km, a kopalo se na 19 etaža.

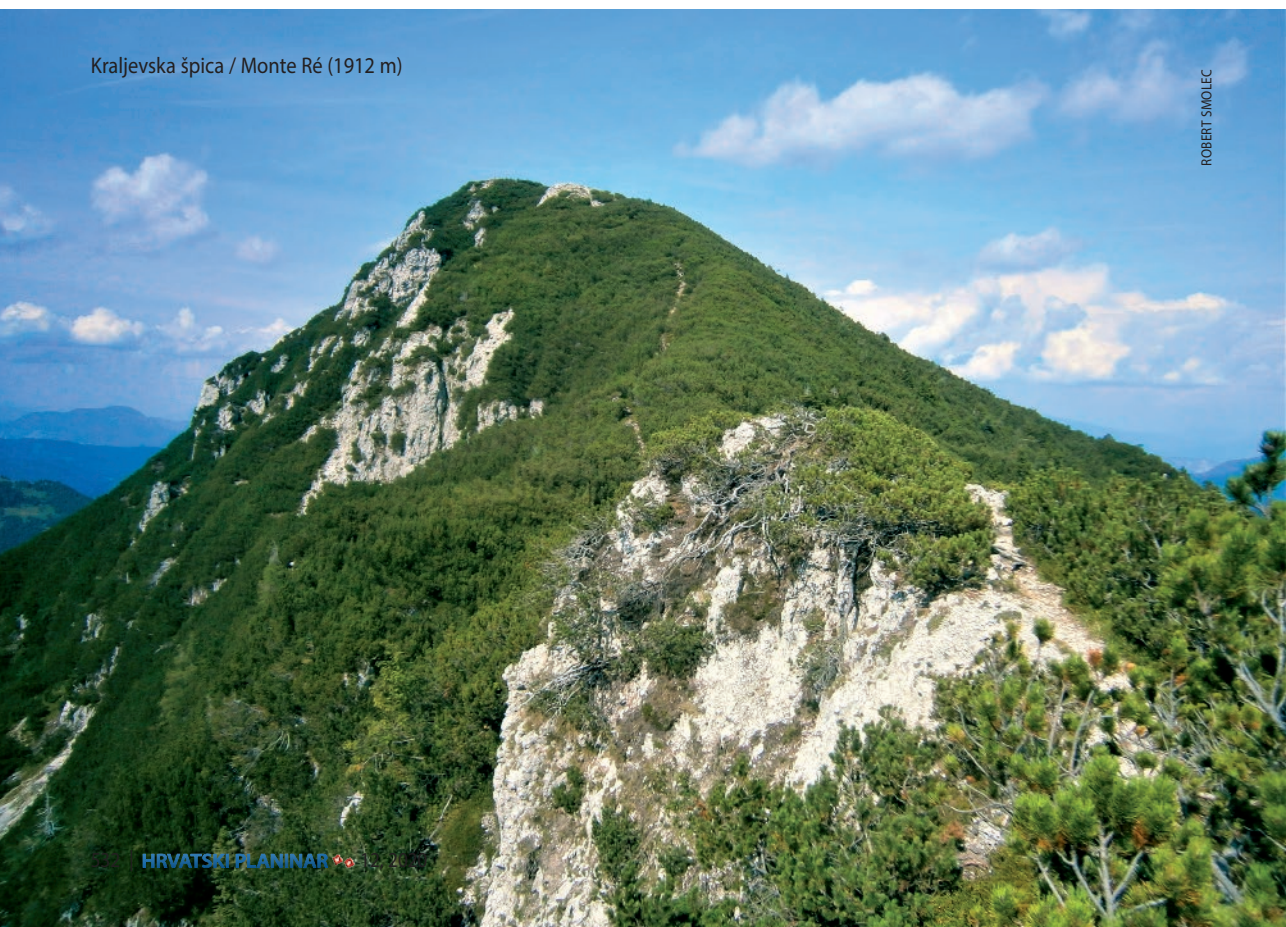
Rudnik je prestao raditi 1990., otkad se i broj stanovnika Rablja znatno smanjio. Na pobočju Kraljevske špice ostali su, kao posljedica višestoljetnog rudarenja, užasni ožiljci, prostrane, izrovnane goleti, koje i danas nagrđuju vizuru mjesta, iako je u njihovu sanaciju uloženo mnogo napora i novca. Jezerska dolina unakažena je golemim količinama jalovine, koja sadrži teške metale i druge opasne elemente. Glomazni rudnički objekti na desnoj obali Jezernice (Rio del Lago), u samom podnožju Kraljevske špice, i danas natkriljuju ispaćeni Rabelj te zajedno s otvorenim ranama u reljefu i vegetaciji stvaraju težak ugođaj. Kao podsjetnik na svojedobno jedan od najvažnijih europskih rudnika cinka i olova, a ponajviše na ljude koji su ga izdubili, dio rudničkih

rovova uređen je za turistički posjet i pretvoren u geološko-mineraloški muzej imena Parco geominerario di Raibl – Cave del Predil. U rabeljskim rudnicima iskopani su prekrasni primjerci raznih minerala, od sfalerita, smitsonita i vulfenita, do vrlo rijetkoga greenockita.

Kako se dokopati krune

Tko raspolaže automobilom, s usponom na Kraljevsku špicu može započeti tik iza zapuštene rudarske zgrade poviše Rablja, koja se odlično vidi iz mjesta jer se nalazi na vrhu ogoljene, terasasto sanirane padine. Spomenuta lokacija zove se Sebastiani, po jednom od starih ulaza u podzemlje. Do nje se dolazi iz središta mjesta makadamskom cestom. Od župne crkve svete Ane treba krenuti u smjeru planine te prijeći Jezernicu po montažnom, drvenom mostu. S druge strane mosta treba odmah skrenuti ulijevo i nastaviti ulicom Via delle Miniere. Asfalt prestaje nakon 400 metara, kod posljednje kuće, gdje ustupa mjesto makadamu. Cesta se postupno uspinje, prolazi pored sablasnih ruševnih zgrada i nakon

Kraljevska špica / Monte Ré (1912 m)

Kraljevska špica nalazi se u sjeveroistočnom dijelu Italije, na području općine Trbiž (Tarvisio), nepuna 4 km zračne linije sjeverno od Rabeljskog jezera i otprilike jednako toliko od granice sa Slovenijom. U donjem dijelu šumovita, a u gornjem kamenita, klekovinom prošarana gromada, izdaleka nalik na glavu šećera i sa svih strana izrazito strmih pristranaka, izdiže se iznad mjestašca Rablja

tri vrlo oštra zavoja završava kod kockaste zgrade bivšega Sebastianija, okićene zahrđalim transporterima i tankovima. Na trećem oštrom (desnom) zavoju ravno u šumu odlazi planinarski put br. 615, koji vodi sve do Ovčje Vasi (Valbrune) u Kanalskoj dolini (Valcanale ili Val Canale), koja razdvaja Karnske Alpe na sjeveru od Julijskih na jugu. Nakon toga zavoja kratak odsječak ceste vodi do Sebastianija. Pored oronuloga rudničkog objekta boje stare prašine ima prostora za jedan automobil, a oko njega za još nekoliko. Međutim, radije sam parkirao na ljepšem mjestu, u hladovini, dvjestotinjak metara prije.

Sredinom kolovoza 2018. put na vrh nije bio označen pa opisujem tadašnje stanje. U međuvremenu je markiran i nosi ime I Lupi di Cave

del Predil (u prijevodu: Rabeljski vukovi; CAI br. 665)⁴, nazvan tako u spomen na mjesne planinare, alpiniste i gorske spašavatelje. No, zacijelo nije ništa manje strm nego prije. U osobnoj iskaznici puta stoji da počinje na mjestu gdje se s makadamske ceste odvaja spomenuti put br. 615 (1014 m), dakle na onom trećem zavoju, i da je vrijeme hoda odatle do vrha dva i pol sata. Visinska je razlika oko 900 metara, ali nagib je žestok pa je možda realnije računati s tri sata uspona. Odmah nakon zapuštenog zdanja staza se počinje strmo, a zatim i vrlo strmo uspinjati borovom šumom. Iz šikare izviruju hrđave želje-

⁴ http://www.sentierinatura.it/easyne2/LYT.aspx?Code=SentieriNatura&IDLYT=1349&ST=SQL&SQL=ID_Documento=1488

zne ograde, betonski šahtovi i slične tvorevine. Strmina nimalo ne popušta barem sat i pol pa pri usponu prilično pomaže drveće, koje je zaslužno i za spasonosnu hladovinu. Stazu dugo prate uska, hrđava, željezna cijev te crna plastična cijev, koja je na jednome mjestu podignuta iznad visine glave pa se prolazi ispod nje. Sa svakim se metrom sve ljepše vidi katkad tirkizno, a katkad nebeski modro Rabeljsko jezero u dubini i okolni stjenoviti vrhunci, među kojima se najviše ističu Rabeljske špice (Cinque Punte, 1909 m), kriješta od pet podjednako visokih, golih kamenih tornjeva nalik na stršeće zube kakve krvoločne zvijeri ili hrbat stegosaura. Put je toliko strm da se na mnogim mjestima treba pomagati rukama, ali nema izloženih mjesta.

Na otprilike pola puta do vrha staza izlazi na malu, travnatu zaravan gdje ostavljamo za sobom vodovodnu cijev te nakon kratkog uspona po travi stižemo na Malu Kraljevsku špicu (Piccolo Monte Ré; 1494 m). Nalazimo se na prelijepoj

zaravni obrasloj debelom travom, iznad koje se izdiže vršna kupola planine.

U prednjem dijelu zaravni postavljeno je jedinstveno, vrlo osebujno raspelo, genijalan trometarski metalni križ načinjen od rudarske opreme i alata, posvećen rabeljskim rudarima. Postolje križa čini podvozje rudničkog vagoneta na krupnim, rupičastim kotačima, fiksirano na tračnicama, a lik Krista simboliziraju okomito postavljene rudarske lopate. Konstrukcija se sastoji od raznih šipki, osovina i poluga. Na samom je vrhu raspela rudarska kaciga, a ispod nje ploča s natpisom. Zanimljivo je izbliza proučiti od kojih je sve elemenata umjetnik sastavio raspelo. Vidik je otvoren prema istoku, a mjesto je kao stvoreno za predah u mekanoj travi prije završnog uspona.

Procijenio sam da će mi odanle do vrha trebati oko tričetvrt sata, no prevario sam se – trajalo je punih sat i četvrt. S Male špice put preko valovitoga, busenastog travnjaka ponovno ulazi u šumu. Uspón začas ponovno postaje strm,

Vidik prema Rabeljskom jezeru

ROBERT SMOLIC

a šuma ustupa mjesto borovoj klekovini, iz koje se naslućuju prostrani vidici. Staza je zbog velikog nagiba na mnogim mjestima izlokana do golog stijena i korijenja, nazubljena, kvrgava i krajnje neravna, a na nekima zasiparena, pa pri silasku treba biti oprezan. Put je na pojedinim dijelovima zahtjevan, osobito ako je mokro, a u snježnim uvjetima i nezgodan. Iz opisa planinara koji je posjetio Kraljevsku špicu u svibnju 2020. saznajem da je staza sada uređena i nešto lakša nego što je ja pamtim, ali je ipak ne preporučuju početnicima. Nakon krivudanja kroz klekovinu, koje itekako ima svojih čari, i nekoliko malih stjenovitih skokova, izlazi se na položiti predvršni grebenak, a ubrzo i na sam vrh. Tih je posljednjih tristotinjak metara možda i najljepši dio puta. Vrh je blago zaobljena, osrednje velika livada, s koje se pruža spektakularan vidik na sve strane jer je planina razmjerno osamljena. U krugu od 360 stupnjeva ništa od okolnog vrhovlja neće vas ometati u uživanju. Duboko dolje na jugu ljeska se Rabeljsko jezero, a na slovenskoj strani dominira golemi Mangart. U njegovu krilu, u prvom planu, ispružio se rastrgan granični greben visine od 1622 do 1943 metra, što ga čine malo poznati vrhovi Predelske glave, Veliki Hlebec, Skutnik, Mali i Veliki Grintavec, Vršič i drugi. Upečatljive Rabeljske špice sad su poravnate s donovima vaših gojzerica. Jugozapadom vlada monumentalna skupina Viša (2666 m), još jednoga julijskoga gorostasa, prepuna zaprepasćujućih stožaca, šiljaka i visokih stijena. Na jugu je visok, divlji, strmo odsječen lanac vrhova Kaninske skupine, a na sjeverozapadu su pitomiji Kamniti lovec (Cima del Cacciatore; 2071 m) i Svete Višarje (Monte Lussari; 1790 m), s nadaleko vidljivom hodočasničkom crkvom Višarske Materije Božje (Majke Božje Višarske) na vrhu.

Kolorit vrhu Kraljevske špice (1912 m) daje maštovito izrađen metalni stup načičkan artefaktima. Navrh stupa stoje prekriženi rudarski čekići, a odmah ispod njih najatraktivniji element: raskošno oblikovana, žuta kraljevska kruna, u koju stane i najveća glava. Niže nje je velik, slikan amblem s motivom Rabeljskih špica i natpisom *Gruppo di Cave del Predil*, te upisna kutija.

Vrijeme je za krunidbu! Ne propustite priliku! Kad ćete, ako ne sada?

ROBERT SMOLEC

Krunu na glavu! Sad ili nikad!

A ré?

Vjerojatno ste se zapitali odakle ime Kraljevska špica i kojeg ste kralja upravo svrgnuli stavivši njegovu krunu na svoju glavu? Prema staroj legendi, 14 stoljeća prije našeg vremena (još u stoljeću sedmom, kad su naši davni prethodnici otkrivali Velebit), na planinu se navodno uspen- traio langobardski kralj Adalbert. Ako je to istina, svaka ti čast, sjevernjački kralju, mora da ti je *duga brada*⁵ zapinjala među tvojim germanskim koljenima!

A sada pogled pod noge i pritegnite kočnice jer vas nakon naporna uspona očekuje jednako strm silazak. Želim vam vedro vrijeme i suhu podlogu!

5 Prema jednoj pretpostavci, ime Langobardi potječe od njemačkoga *lang* = dug i *bart* = brada.

Južnim Velebitom do njegova kraja

Miloš Bjelajac, Zagreb

Teško je danas iz planinarskoga kuta napisati nešto novo o Velebitu, koji je odavno zauzeo najsnažnije mjesto u poimanju planinarenja u Hrvatskoj i pružio svoje okrilje generacijama planinara. Bezbrojne planinarske duše koje su ga obilazile tražeći po njemu i mir i uzbuđenje ostavile su o tome brojne pisane tragove.

Više od dva desetljeća kretao sam se Velebitom u ozbiljnoj namjeri da prođem tu dugačku planinu cijelom dužinom i popnem se na što više vrhova, markiranih i nemarkiranih. Svaki je vrh poseban doživljaj, vidik i iskustvo. Znao sam da je početak na Vratniku, a kraj negdje daleko na jugu. Izlazeći na vrhove i prateći pogledom impresivan niz vrhova koji se gubi u daljini, uvijek bih pomislio koliko ga još ima i hoću li ikada stići do njegova kraja. Sve se ponovilo kad sam stigao do Velikog Crnopca i gledajući niz njegov greben prema jugu

pokušao pronaći ostatak markacije za koju mi je jedan stari planinar rekao da je napravljena 1958. te da ću ondje naići na zid.

Ipak sam nastavio. Zov lijepe i uzbudljive planine, njezine priče, vidici i padine potaknuli su me da proučim karte, upoznam ljude koji mi mogu pomoći i nađem društvo za nastavak pohoda prema Zrmanji. Da sam stao, Velebit bi se naljutio.

Put se odvijao u etapama i u nekoliko navrata. Opet cilj nije bio samo proći prema jugu, nego i popeti se na važne vrhove. U tom je području markirana staza na Tremzinu – vrh Čardak, a najviši vrh, Oklinak, odlična je orijentacijska točka za planiranje smjera kretanja. Visine vrhova nisu impresivne, oko tisuću metara, ali vidici na okolne planine i preko Bukovice prema moru nezaboravni su. Posebno je zadovoljstvo bilo traženje puta kroz krševit teren pun kamenih rupa, prepreka i divljeg raslinja, ali i preko širokih, travnatih padina. Pojedine smo dionice svladavali makadamskim putovima ili uhodanim stazama, a gdje god nas je vodio samo ugažen trag divljači. Nekad je i kravlja balega bila rado viđena markacija jer taj je prostor danas gotovo nenaseljen, a vjekovima korištene staze jedva se naslućuju.

Rimljani su u tom kraju izgradili prvu cestu koja je preko Velebita vodila iz Like prema moru, a vodu su osiguravali u kamenicama, koje su i danas prepoznatljive. Neke od davno zaboravljenih putova koriste lovci i održavaju ih prohodnima svojim terenskim vozilima,

Vidik niz greben Crnopca prema istoku

SAŠA JUIĆ

što je na pojedinim dionicama pojednostavilo snalaženje i kretanje.

Stoljećima je taj dio Velebita, kao i ostali njegovi dijelovi, bio prepun života, vrtio svoju ekonomiju i imao infrastrukturu. Zato ne možemo reći da je ondje terra incognita i da se susrećemo s velikim planinarskim enigmama. U zaselku Gornjem Javorniku jedan je od preostalih stanovnika pričao kako je planinskom stazom odlazio u Gračac i za dana se vraćao kući. Danas ta staza postoji samo u njegovu sjećanju i na zastarjeloj karti.

Kraj je praktički nenaseljen pa smo u prolazu upoznali gotovo polovicu stanovnika. Mislim da je i taj dio Velebita planinarski zanimljiv i privlačan, ali bez planinarskih objekata, označenih staza, karata, putokaza, pitke vode i zainteresiranih planinarskih društava ostat će prepušten prirodi i radoznalim zaljubljenicima u planine – i sam Velebit.

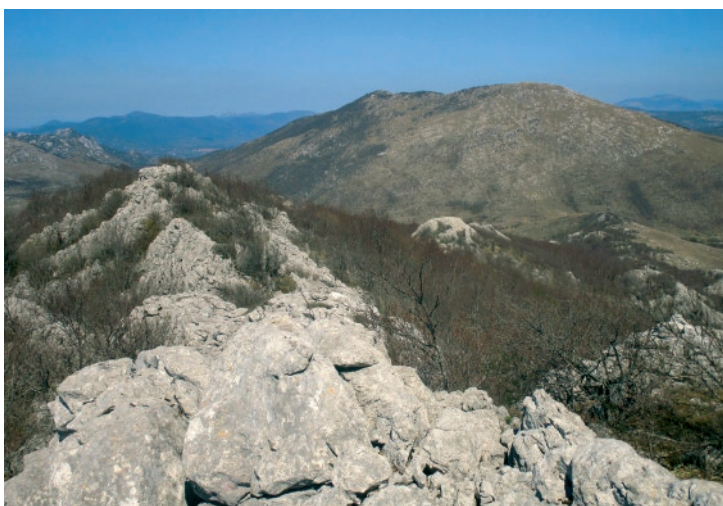
Put kojim smo se kretali opisat ću okvirno jer smo pokušavajući pronaći

najbolji smjer i najlakši prolaz ponegdje mogli pronaći i bolje pravce kretanja. Usprkos nepoznavanju terena, nismo se gubili u kretanju prema cilju i uvijek smo znali gdje se nalazimo, iako se stanje vegetacije nije podudaralo s onim na prebrzo zastarjelim kartama. Cijeli bi se put mogao opisati u tri etape:

Od Tremzine
prema jugoistoku

Tremzina s
Crnog vrha

MILOŠ BIELAJAC

MILOŠ BIELAJAC

Crni vrh

Vidik s Kurozeba preko zaselka Gornji Javornik na vrhove Golić (lijevo) i Jagodnik (desno) te Prominu (u daljini)

1. Od Velikog Crnopca na istok do kraja grebena, jugoistočno niz padinu kroz krš prema Greblju, iznad Greblja, preko Korita prema Jovančevićima pa do Kaluđerske lokve. Od nje sjevernom padinom Sedla, između vrha Ruje i Vučjeg vrha, preko puta za vrelo Krupe i prema Tremzinki.

2. Livadom na vrhove Čardak i Oklinak, spust prema Turovačkoj previji i kroz Brkljačevu dragu do livade Jasikovca (između vrha Kupusišta i kuka Kurozeba). Uspon na Kurozeb i spuštanje u zaselak Gornji Javornik, gdje živi obitelj Tojaga. Od Tojagâ cestom i stazom do Rujišta (zaselka Grbičâ) i do makadamskog puta za Ervenik.

3. Preko puta za Ervenik do puta koji vodi pored zaselka Čukovâ i dalje prema zaselku Popovićima. Prije Popovića lijevo otvara se livada za uspon na vrh Golić, a zatim grebenom Vrhovima preko vrha Koma na posljednji velebitski greben. Vrhovi Golić (1003 m) i Kom (1002 m) najjužniji su velebitski vrhovi viši od tisuću metara. S Koma spust do Trivić Dola, putom prema Kopinjovcu, s puta na prvoj velikoj livadi lijevo prema Sučevića stanu i Seinovcu. Od Seinovca putom do Vagičâ i asfaltnim putom prema Zrmanji do mosta u Mokrom Polju.

MILOŠ BIELAJAC

Kad se izađe na posljednji velebitski greben i kad se lijevo, ispred i desno obori oštar spust prema Zrmanji, imaš osjećaj da si na pramcu golemoga kamenog broda kojem je krma daleko, na Vratniku. Pogledom možeš pratiti Zrmanju od izvora, njezin luk koji je zaustavio tu veliku planinu i kanjon koji je usjekla prema Novigradskome moru.

Nakraju nisam došao do zida, a ipak nisam mogao dalje. Na sve se strane u dubinu otvarao prostor iz kojeg su se sljedeće planine izdizale tek negdje prema horizontu. Nije više bilo onih razigranih velebitskih vizura oslikanih šumom, kamenom i livadom, ni obrubljenih nebom, morem i zelenom Likom. Kad sam došao do kraja velebitskog masiva, bio sam neobično uzbuđen i pun zadovoljstva što sam dio sebe poklonio cijelom Velebitu, a on mi je uzvratilo svom snagom i veličinom svoje ljepote.

Opisani put ne prolazi kroz minski sumnjiva područja. U tom dijelu južnog Velebita izveli smo još pohode od Tremzine niz Turovačka brda prema vreli Zrmanje, pohod od Malovana

preko Turovačkih brda na Crni vrh u središtu masiva i vrh Sedlo, na zapadnom, rubnom grebenu iznad Bukovice, te pohod na vrh Jagodnik.

Ovaj je tekst pohvala Velebitu, zahvala svim planinarima koji su mi se pridružili u opisanim pohodima, zahvala onima koji su pomogli podacima i toplim gostoprimstvom, zahvala čuvarima prirode Parka prirode Velebit i poziv na planinarsko oživljavanje tih krajeva.

Vidik s Jagodnika
na Sveto brdo,
Crnopac i
Tremzinu

Vrhovi Golić i Kom

ADRIANA BELAJAC

Stazama pjegavih dažddevnjaka po Ivanščici

Hrvoje Tržić, Našice

Njemački je filozof Ernst Bloch davno rekao da loše putovati znači ostati pritom nepromijenjen kao čovjek. Takav putnik samo mijenja okolinu ne mijenjajući s njom i samoga sebe. Ta rečenica objašnjava i razlog planinarskih putovanja i izleta jer teško da koji izlet, pohod i boravak u planinama ne mijenjaju čovjeka u svakom smislu.

Posjetili smo tako Hrvatsko zagorje i neke od najviših vrhova Panonskog bazena na planini Ivanščici, koja iza plahog imena krije mnoge zanimljive i nimalo lagane staze. Izlet se trebao održati prije, ali nas je kišni travanj zaustavio u naumu. Ni taj nam put vrijeme nije bilo naklonjeno, ali vođeni onom starom da nema lošeg vremena, nego samo loše opreme, šestorica »krndijaša« spremno su dočekala planinske oglede i vremenske (ne)prilike.

Na polaznoj točki u podnožju Ivanščice vrlo smo brzo izgledali kao Minotaur izgubljen u labirintu. Neobična sela i raštrkanost putova stvorili su nam problem. Kuda krenuti, a ne izgubiti se, bilo je pitanje bez pravog odgovora. Da nije bilo navigacije, vjerojatno bismo puno duže tražili domaćina.

Juranščina je malo, slikovito selo, koje nema puno stanovnika i kuća, ali to malo njih razbacano je na »sto« raznih strana i umreženo uskim uličicama u kojima se zaista teško snaći ako nisi domaći čovjek. Unatoč tome, brzo smo našli domara planinarske kuće koja će nam biti dom sljedeća dva dana i mogli smo se konačno uputiti makadamskom cestom u planinu. Gledamo zagorske kleti i baš si mislimo kako bi bilo dobro kušati koju kupicu vina prije početka pohoda.

HRVOJE TRŽIĆ

Magla u šumi

I dok smo čekali dvojicu zagrebačkih Našičana da nam se priključe, domaćin jedne kleti kao da nas je čuo. Pojavio se iznenada i odveo nas u carstvo svojeg podruma gdje se kriju kapljice koje griju dušu i tijelo. Počastili smo se i nazdravili domaćinu, ali put nas je nosio dalje prema našem odredištu, Belecgradu.

Put do Belecgrada vodi šumskom cestom natopljenom dugotrajnim kišama, pored koje potok Brana urezuje impresivne kaskade i hrani bogatstvom pitke vode planinu i njene stanovnike. Na proplanku podno staroga Belecgrada nalazi se slikovita drvena kućica, kao iz bajke. Lijepo uređena za prihvrat planinara i izletnika, estetski privlači izvana, ali ne zaostaje izgledom ni iznutra. Ima apsolutno sve što je potrebno. Brzo se »aklimatiziramo« na naš novi dom i počinjemo s upoznavanjem Ivanšćice.

Pred nama je uspon od 700 metara visinske razlike do vrha planine. Kišica rominja i zamagluje vidik na našu kućicu. Uspón počinje vrlo strmo, ali markacije su odlične. Staze su prošarane žuto-crnim bojama čuvara kišne Ivanšćice, pjegavim daždevnjacima koji nam poziraju i kao da zovu da krenemo za njima. Nikada ih nisam toliko vidio... ovo im vrijeme zaista pogoduje!

S lijeve se strane nalazi utvrda Belecgrad, jedna od upečatljivih srednjovjekovnih gradina, koja čuva povijest, sadašnjost i budućnost tih krajeva. U dobrom je stanju s obzirom na to koliko je vremena prohujalo. Ponosno čuva razne legende i priče iz davnina. Dobro utvrđen i za neprijatelja gotovo neosvojiv grad nalazi se na vrhu vrlo nepristupačne stijene.

Ulazimo dublje u planinu i uspinjemo se uskim stazama. Pogled nam ne seže daleko. Sve je obavijeno gustom maglom. Sve je puno zelenila, a od faune nam se i dalje nude samo daždevnjaci. Stabla su natopljena kišom, a vegetacija je sasvim drugačija nego u našem, slavonskom gorju. Pokraj uskih staza kao da nema ničega, kao da smo na kraju svijeta.

Južne su padine Ivanšćice blaže i prohodnije od sjevernih, ali šuma teško diše, kao i mi, pa uspon nije lak. Čekajući poneku zraku sunca, penjemo se do vrha Babinog zuba. Prolazimo kroz stjenovite ukrase Zagorja koji kao da nam žele poručiti da nismo tako daleko od alpskih

Članovi PD-a Krndija na usponu

Domaćin na Ivanšćici, pjegavi daždevnjak

Zanimljive stijene na Ivanšćici

HRVOJE TRŽIĆ

Piramida na vrhu Ivanščice

prizora. Priželjkujemo otvaranje vidika i rajske prizore doline i okolnih planina, ali vremenska je prognoza bila točna i naoblaka ne prolazi. Čudljivi i kišni svibanj se nastavlja! No, u planinarenju nije uvijek cilj samo stići na vrh. Još je važnije upoznati planinu i postati dionikom uživanja u svakom djeliću koji nam nudi, bez obzira na vremenske prilike. Svako godišnje doba pruža drugačiju sliku. Sve je stvar doživljaja i predodžbe naših osjetila, a planinske slike i prizori za svakog su od nas različiti. U tome i jest bogatstvo i ljepota planinarenja.

Naša složna ekipa bila je spremna na sve uvjete. Kako kaže engleski empirist John Locke, nema ničega u osjetilima što prije toga nije bilo u razumu. Relativizam osjeta čovjek si treba kao razumno biće protumačiti kao svu ljepotu života, a pogotovo se to odnosi na sve ono iskonsko i prirodno što još čuvaju planine i vrhunci pod nebom. Kako je davno zapisano i rečeno: »Kako da te zagrlim, o silna prirodo!« Zaista, treba iskoristiti svoje vrijeme za upoznavanje i život s prirodom, a planinarenje je za to idealan medij.

Nakon otvorenog prostora koji se poput polja otvara u planini slijedi uspon na hrbat planine, gdje se šumski prizori izmjenjuju s kamenitim stazama. Pred nama je vrh Belige, okružen gustom vegetacijom. Put nas dalje vodi hrptom gotovo sve do vrha. Još malo gore pa dolje, spust pa uspon i evo nas na vrhu! Žalimo jedino što ne možemo vidjeti sjevernu stranu planine i vidike do Mađarske i slovenskih Alpa

koje se za lijepa vremena ocrtavaju na obzoru. Dva i pol sata uspona natjerala su nas da odmah pohaćemo u dom na okrpju. Pasarićeva kuća nudi izvrstan planinarski grah, koji je, kažu, odličan za nepce.

Odmaramo se u ugodnom ambijentu doma bez odlaska na razglednu piramidu koja se izdiže u magli, jer ionako nema vidika. Dom je prazan zbog kiše koja je mnogima poremetila planove, ali mi se ne damo. Za spust odabiremo strmu padinu, ali puno kraću, koja nas vodi izravno do Belecgrada. Kiša postaje neumoljiva i sve je jača pa sve više žurimo prema svojem odredištu. Hladno je kao da je jesen, a šuma nato-pljena dugotrajnim oborinama diše i isparava se. Atmosfera među nama naočigled je splasnula, ali znamo da nas uskoro čeka nagrada i toplo ognjište. Spust je naporan zbog svladavanja velike visinske razlike za kratko vrijeme.

Oblaci su u šumi stvorili dojam prividnog mraka kao da je dan na izmaku. Osjećaj sreće obuzeo nas je kada smo konačno ušli u kuću i ugrijali se kraj vatrice. Neki su još otišli istražiti kanjon potoka Brane i zidine Belecgrada. Pritom nastaju sjajne fotografije podnožja planine. Slijedi odmor u toplom domu, druženje i razgovor do noćnih sati.

Sutradan smo trebali otići do Oštrcgrada, također srednjovjekovne utvrde i kontrolne točke Hrvatske planinarske obilaznice, no ujutro su nas dočekali jaka kiša i snijeg. Zaključili smo da ne bi bilo pametno uputiti se u planinu i da će Oštrcgrad ipak morati pričekati neki drugi put. Treba znati odustati na vrijeme.

Spremamo se, pozdravljamo s domaćinima i rastajemo s nekim članovima, te polazimo put Našica. Vrijeme nas prisiljava da odustanemo od planiranoga turističkog obilaska Varaždina pa smo već poslijepodne u svojim domovima.

Ivanščicu treba posjetiti, i to s nekoliko strana, pa ćemo je sigurno opet vidjeti. Njezina raskoš i ljepote planinarskih staza ishodište su brojnih planinara i ona je jedno od najposjećenijih planinarskih odredišta u zemlji. Izlet će nam definitivno ostati u lijepom sjećanju zahvaljujući prizorima koji su nam se urezali u pamćenje i koji nam ostaju poticaj za daljnje upoznavanje planinskih vrhunaca diljem Lijepe Naše, a i šire.

Ki se sprti na Kavranić moć će se ulovit za nebo

Priča o Ljubavnoj cestici kod Crikvenice

Klara Jasna Žagar, Sesvete

»Nekada davno nastanio se u ovom crikveni-
ničkom parku, upravo u ovom murvinu stablu,
neobičan čovječuljak Malik. Neki su tvrdili da
su ga vidjeli, da je mali rastom, brz i okretan kao
zvrk i da nosi crvenu kapicu. Ljudi su ga se oduvi-
jek pomalo bojali zbog njegove vragolaste i često
nepredvidive naravi. Kad se na park spusti noć,
patuljak Malik izlazi iz stabla, skakuće uokolo i
straši ljude, osobito djecu. Na osamljene prola-
znike voli bacati sitne kamenčiće, rugati im se i
smijati, a najviše voli pakostiti zlim ljudima pa
neki sa strahom prolaze osamljenim mjestima.
U starija vremena ribari su znali pričati da im
je odvezivao barke i puštao da otplove, da im je
zapatljivao mreže i tjerao ribu pa kad bi se s mora
vratili bez ulova, za to su krivili Malika. I danas,
kad u sumrak prođete ovim parkom i dobro
osluhnete, možda uspijete čuti njegovo piljenje,
šuškanje i smijuljenje s vrha stabla, a možda
ga i ugledate.«¹ Zato je na šetnju Ljubavnom
cesticom ljepše krenuti iz parka na Petaku nego
sa Strossmayerova šetališta gdje se nalazi prvi
putokaz prema šetnici. Na Petaku treba potražiti
stablo koje priča i poslušati lokalnu legendu o
vragolastu patuljku Maliku.

Crikvenica se nalazi u Kvarnerskom zaljevu
u Primorsko-goranskoj županiji. Starom
Crikvenicom smatra se naselje Kotor koje
je smješteno na vrhu obližnjega istoimenog
brežuljka. Najstarije materijalne tragove čovje-
kova življenja ostavilo je ilirsko stanovništvo, a od
Rimljana je ostao naziv Ad Turres koji su Hrvati
nakon doseljenja u te krajeve preveli kao *Kod tor*,
odnosno Kod tornjeva. Bilo je to veliko naselje
sa župnom crkvom i pet manjih crkava. Godine

KLARA JASNA ŽAGAR

Kalvarija - ulaz 1 na Ljubavnu cesticu

1776. silan požar uništio je cijeli Kotor. Najveći
se dio stanovništva preselio bliže moru, a nakon
požara u Kotor se vratilo samo nekoliko obitelji.
Danas je ruševan i napušten.

Kontinuitet ljudskog življenja na tim prosto-
rima može se pratiti unatrag više od 30 stoljeća.
Prirodno zaštićene uvale pružale su utočište
rimskim trgovačkim brodovima, a jedna od
takvih sigurnih luka bila je smještena u nekad
plovnom, širokom ušću rječice Dubračine².

1 Izvor: *Legenda o patuljku Maliku*. Stablo koje priča u parku na
Petaku. Crikvenica: Centar za kulturu dr. Ivan Kostrenčić

2 Dubračina teče Vinodolskom udolinom. Duga je 12 kilometara.
Izvire kod sela Malog Dola na 190 metara nadmorske visine. U
Jadransko more ulijeva se u Crikvenici. Nizvodno od Triblja
teče širokom dolinom izdubljenom u mekanim laporima. Ljeti
mjestimično presuši. Dubračina je površinski nastavak ponor-
nice Ličanke.

Ljubavna cestica

Utemeljiteljem današnje Crikvenice smatra se knez Nikola IV. Frankopan. On je 14. kolovoza 1412. potpisao darovnicu kojom je omogućio gradnju samostana za redovnike svetog Pavla Pustinjaka na ušću Dubračine u more, uz

srednjovjekovnu *crikvu*, od čega je izveden naziv Crikvenica.³

Ljubavna cestica ima pet ulaza, a najbliži je s crikveničke strane ulaz 1 na Kalvariji. Kalvarija je uzvišenje nad gradom koje je od davnina poznato kao Dužica. Na tom su uzvišenju 1895. postavljeni raspelo i kipovi Bogorodice i svetog Ivana Evanđelista i od tada se naziva Kalvarija. Izgradnja je bila teška jer se sav materijal dizao konopima i velikim drvenim saonicama iz smjera Dubračine. Kalvarija je odredište procesije Križnog puta koja na Veliki petak kreće od crkve Marijina Uznesenja, kroz središte Crikvenice i Kalu do crkve svetog Antona na Gorici i Kalvarije. Na tom, za vjernike uzvišenom mjestu mislima sami od sebe poteku Očenaš i Zdrava Marija za Isusa na križu, za sve drage ljude i za

KLARA JASNA ŽAGAR

Oznaka na Ljubavnoj cestici

3 Izvor: (2020) *Crikvenica* [online]. Dostupno na: <https://hr.wikipedia.org/wiki/Crikvenica> [17. srpnja 2020.]

sve životne sreće i križeve. Mjesto je to na kojem se napušta vrela turističkog naselja i ulazi u svijet romantične šetnje u neraskidivoj vezi prirode i kulturno-povijesne baštine, osjetila pobuđenih šumom vjetra u krošnjama stabala i umirujućim mirisom mediteranskog bilja.

Ljubavnu cesticu mnogi opisuju kao najljepšu šetnicu crikveničkoga kraja. Ne može se sa sigurnošću utvrditi tko ju je projektirao. Pretpostavlja se da je djelo dvojice vrsnih šumarskih stručnjaka Alfonsa Kaudersa i Ante Premužića.

Na sopaljskom je području 30-ih godina 20. stoljeća izgrađen splet staza kojima je Crikvenica povezana sa svojim zaleđem, a zbog zaljubljenih parova koji su često po njima šetali, staze su nazvane *Ljubavna cistica*. Ljubavnu su cesticu do Drugoga svjetskog rata često koristili domaći stanovnici i turisti. Nakon rata je napuštena. Društvo Crikveničana obnavljalo ju je dobrovoljnim radom od 1999. do 2002. Cestica je tada bila u lošem stanju i zarasla. Trebalo ju je očistiti, podgraditi i poravnati teren te očistiti stazu od gustog raslinja i drveća.

Bezbrizno šetajući lijepo uređenom stazom, u hladovini šume, kroz tišinu prekidanu zrikanjem

zrikavaca i cvrkutom ptica, čovjek osjeća zahvalnost prema ljudima koji su stvorili i obnovili stazu i podarili je na korištenje svim zaljubljenicima u prirodu i planine, kao i onima koji je s puno ljubavi održavaju za siguran boravak planinara i šetača u planini.

Iako snažna bura bez prestanka puše već nekoliko dana ovog čudnog srpnja ispunjenog teškim vijestima o ponovnom razbuktanju koronavirusa i zamišljenim, odsutnim licima turista i domaćih stanovnika, zapravo je prilično vruće. Vapnenci i dolomiti upili su vrela sunčeve zrake pa šuma hrasta medunca, bijelog i crnoga graba, crnog jasena i drugih vrsta drveća koja se na njima razvila čini slabu zaštitu od vrućine, osobito za najtoplijeg dijela dana. Pošumljavanjem su na to područje doneseni crni i alepski borovi te himalajski cedar, koji su postali autohtone vrste, a u živu kamenu raste grmlje i nisko raslinje te cvijeće koje oblijeću živopisna prugasta jedarca pa se teško može spoznati što je leptir, a što cvijet.

Kratkim spuštanjem odvojkom sa staze dolazi se do spomenika prvom crikveničkom vodovodu. **Pod veli kamik** nekadašnji je izvor pitke vode iz

Vidik na Grižane i krševite litice – griže

KLARA JASNA ŽAGAR

KLARA JASNA ŽAGAR

Gradina Badanj

kojeg su se Sopaljci opskrbljivali vodom. Godine 1890. na izvor je postavljena vodovodna cijev kojom se izvorska voda dovodila do Crikvenice pa su za sušnih ljetnih mjeseci i Crikveničani imali vode. Iako malen, bio je to prvi crikvenički vodovod pa mu je uza slavinu podignut spomenik kako bi podsjećao na veliku važnost koju je imao u prošlosti. Nakon jakog potresa koji je 1916. zadesio Crikvenicu, izvor je presušio.

Za nastavak puta prema gradini Badnju treba se vratiti na križanje. Nakon izlaska iz šume, a prije samog Badnja, otvara se širok vidik na krševite litice – *grize*, a pod njima i na nekad utvrđen grad Grižane. Grižane se prvi put spominju 1288. u Vinodolskom zakoniku kao posjed knezova Krčkih, a poslije Frankopana. U tom je kaštelu stolovao knez Martin, koji je utemeljio primorsku luku Crikvenicu. U 14. stoljeću kaštel je teško stradao u potresu koji je zadesio Vinodol. Danas od toga slavnoga kaštela postoje samo neznatne ruševine. U Grižanama se u svibnju poslužuju poznate *griške* črišnje, a o Martinju domaća žlahtina. Nešto je umirujuće u tom krajoliku, u tim okomitim, krševitim grižama, u zelenom moru šume iz kojeg se poput hridi izdižu tragovi ljudskog postojanja, ne znam točno što. Ne znam je li to vrijeme bez prolaznosti, jesu li to tople boje ljeta ili stanje uma koji se umiruje i prihvaća ljepotu kao nepresušan izvor vlastite sreće.

Najprikladnije mjesto za nadzor prometa Akvilejskom cestom bilo je na uzvisinama iznad Dubračine, na mjestu gdje se ona skrećući iz

Vinodola na zapad probija do mora. Zasad su definirane dvije utvrde: Badanj, koja se nalazi poviše mjesta na desnoj obali Dubračine do kojeg je ona u prošlosti bila plovna, i Kaštel, na prostoru današnjeg ušća Dubračine. Srednjovjekovna gradina Badanj (76 m) podignuta je na ostacima rimske fortifikacije iz 4. stoljeća u vrijeme učvršćivanja Liburnijskog limesa i najstariji je spomenik srednjovjekovnoga fortifikacijskoga graditeljstva u Vinodolu. Zahvaljujući svom položaju, Badanj je bio čvrst branik Vinodola jer je gospodario prodolom što se pruža od mora prema srcu Vinodola. Izvorno ime utvrde nije poznato. Pretpostavlja se da ime Badanj potječe od jajolike osnove glavne utvrde koja je sličila omanjoj kuli. Nekada je do podno Badnja doseglo more pa je niže grada bilo nekoliko kamenih stupova za koje su se vezali brodovi. Badanj je napušten nakon velikog potresa u 14. stoljeću.⁴

Uz povijest Badnja vezana je legenda o zakonpanom blagu koje čuva velika zmija, a Hrvati su je čuli od starosjedilaca koje su tamo pri dolasku zatekli. »Bilo je to u ona pradačna vremena. Badanj je bio lijep, utvrđen grad koji se mogao oduprijeti svakom neprijatelju. Posljednja gospodarica Badnja bila je dobra i plemenita udovica, majka kćeri jedinice. U ne tako davnoj prošlosti pričali su ljudi o *dobroj gospoји* koja je siromašnom puku dijelila žito i leću. Dobra gospoја, međutim, nije marila ni za silno bogatstvo ni za pažnju kojom su je okruživali. Bila je neutješna i veoma nesretna. Tako je jednom zbog neposluha proklela vlastitu kćer koja se odmah pretvorila u zmiju. Gospodaričina kći još i danas čuva silno blago koje je još u doba Grka zakopano negdje oko Badnja. Po legendi, onaj tko je oslobodi prokletstva postat će vlasnik tog velikog bogatstva. Mnogi su pokušali, ali nitko u tome do dana današnjega nije uspio.«⁵ Zmija je staromediteranski božanski simbol, a legende o zakopanom blagu česte su na području Crikveničke rivijere i Vinodola.

Nakon gradine Badnja staza prelazi preko dojmjljive, velike sipine i nastavlja prema

4 Bašić, M. (2010) *Crikvenička toponimija* [online]. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/79312> i *Gradina Badanj* [online]. Dostupno na: https://www.rivieracrikvenica.com/croatia/gradina_badanj [16. srpnja 2020.]

5 Izvor: Muzej grada Crikvenice

Vidik s Kavranove stijene

Vidikovcu (155 m). S Vidikovca se pruža vidik na Tribalj i Tribaljsko akumulacijsko jezero koje Triblju daje poseban čar. Tribalj je raj za ribolovce, zmajare i paraglajdere, kao i za bicikliste, šetače i lovce. Crkva Majke Božje u Tribaljskom polju spominje se u povijesti kao mjesto sudovanja prema Vinodolskom zakoniku, o čemu svjedoče glagoljske listine. Sunce se uzdiže na nebu prosipajući vrućinu po kamenu i ne dopušta dulje zadržavanje na Vidikovcu. Do cilja treba stići prije nego što kamen postane užaren, a zrak neizdrživo vruć.

U okolici Crikvenice postoji mnogo prirodnih lokava iz kojih se nekad napajala stoka. Jedna je od najvećih Lokva pod Kavranovom steni, koja služi kao pojište za divljač i stanište je brojnih vodozemaca. U proljeće, nakon obilnih kiša, lokva se razlije na okolnu livadu, a ljeti, u vrijeme velikih suša, često presuši. Livadica pored jezerca u sjeni vremenskih borova pravo je mjesto za poljubac ili pak osmijeh na licu kojim poručujem cijelom svijetu da sam sretna i da mi u životu ništa ne nedostaje jer sve dok imam planinu, cijeli je svijet u mom srcu, čitav je život u mojoj ruci i sva je ljubav u mojim očima.

Strmo iznad lokve uzdiže se Kavranova sten (301 m). Staza u primorskom kršu postaje zahtjevnija i nije dio Ljubavne šetnice, a osobito nije prikladna za turiste u japankama i platnenim tenisicama koje se, unatoč brojnim pisanim

savjetima i upozorenjima, ipak može sresti na šetnici i vidjeti ih kako trljaju bolna stopala i zglobove. Dok još nije bila izgrađena Ljubavna cestica, šetači su preko Sopaljske i dijela starog puta za selo Semičevće posjećivali taj istaknuti krški vrh s kojeg se pruža prekrasan vidik na Vinodolski kanal. Na zapadu vidik preko Krka i Cresa seže do Riječkog zaljeva i grebena Učke, na sjeverozapadu su vrhovi Kuk i Sopalj, a na jugoistoku se iza korita Dubračine vide Drenin i Sveti Juraj. Spomenuti se vrhovi nalaze na Stazi krša i kuša koja prolazi niskim, brdovitim grebenom prosječne visine 300 metara kojim je Vinodolska dolina odvojena od mora. Blizu je prapovijesna gradina Obla s ostacima bedema čiji se dijelovi prepoznaju i na Kavranovoj steni. Izgradnjom Ljubavne ceste taj je vrh postao najposjećeniji crikvenički vidikovac, na kojem je u novije vrijeme postavljen bijeli križ, a na stijenu ispod križa reljef Bogorodice s djetetom Isusom u naručju.

»Kavranova sten uz Drenin najveći je crkvenički vrh. Z doljnje bandi gljeda va Crkvenicu, a z gornje uživa va zelenilu Vinodolske doline i Gornje strani. Sprtit se na Kavranovu sten vavik je bilo veliko veselje, jer ž nje bi se reklo da se vidi pol svita. Dok smo bili mići stariji su nan znali reć da ki se sprti na Kavranić moć će se ulovit za nebo, jer se ta prelipa stran fakat gljedajuć s Gornje strani va oku z nebon spaja. Prit

na Kavranovu sten na veli brig i po non oštron kamenu moru samo oni najspretniji.

Članovi Društva Crkveničana, Planinarskog društva Strilež i Udruge umirovljenika Sunce su 2007. leta na vrh Kavranove steni postavili četiri metra visok križ, simbol za pamćenje. Napravili su ga Petar Babić i Martin Žarić, a nosili su ga s još nekoliko dobrovoljaca. Zapetunirali ga uz blagoslov ondašnjega gvardijana franjevačkog samostana svetog Antona fra Nediljka Jerkana.

Ova priča ne bi bila finjena a da se ne spomene i Mirjana Klement, crkvenička pjesnikinja ka je z svojim pajdašicama pred osavnajest let prnesla i posadila na vrh vrha na Kavranovoj steni pitomu maslinu. Maslina je dar Đurđice Dusper, crkveničke književnice. Na veselje sih ulovilo se to sveto drvo, a Mirjana ju bar jednuč na leto obajde, pognoji, okopa i obriže. Se ako se Mirjanina maslina bori z najžešćimi burami, kropci i suncen ona va nih živih škaljak raste.«⁶

6 Balas, Z. Ta prelipa Kavranova sten – ž nje se vidi pol svita. *Novi list* [online]. Dostupno na: <https://www.crikvenica.hr/iz-medija/item/7687-novi-list-ta-prelipa-kavranova-sten-z-nje-se-vidi-pol-svita> [16. srpnja 2020.]

A ja imam svoj svijet, svoje radosti i svoje osmijehe. Imam tišinu koja gotovo da ima materijalan oblik po kojem dobiva izgled i značenje. Imam sunce koje mi pruža toplinu i prijateljstvo. Prebivajući nevidljivim prstima po nekim nepoznatim strunama, u sebi stvaram nečujnu glazbu koja »daje dušu svemiru, krila umu, let mašti i život svemu što postoji«⁷ – u sebi i oko sebe.

INFORMACIJE

DALJINAR:

- Ulaz 1: Kalvarija – križanje sa stazom prema Spomeniku vodovodu: 1300 m
- (Križanje – Spomenik vodovodu: 180 m i povratak na križanje)
- Križanje – gradina Badanj: 940 m
- Gradina Badanj – vidikovac: 600 m
- (Gradina Badanj – izlaz 3 na cestu Crikvenica – Tribalj: 310 m)
- Vidikovac – križanje za Sopaljsku (ulaz 4): 710 m
- (Križanje – izlaz 4 Sopaljska: 860 m)
- Križanje – lokvica: 150 m
- Lokvica – Kavranova sten: 230 m (nije dio Ljubavne šetnice, zahtjevniji uspon)

7 Platon

Tečaj za gorske spašavatelje prije pola stoljeća

S dr. Vladimirom Bobanom na ljetnom tečaju GSS-a na Zavižanu

Zvonko Trdić, Ogulin

Dana 7. listopada 1973., prije 4 sata ujutro, nakon obilnoga doručka, dovršio sam pakiranje naprtnjače. Veselio sam se ponovnom odlasku na Velebit, u društvu zanimljivoga suputnika. Bili smo jedini Ogulinci na ljetnom tečaju GSS-a, koji se te godine održavao na Zavižanu.

Brzo sam stigao u Podvrh do Vlade Bobana. Bio je spreman za polazak. Gusjim perom koje je umakao u tintarnicu, Vlado je upisao u bilježnicu na stolu datum, mjesto i svrhu našega putovanja: »Ljeta Gospodnjega, Zvonko Trdić i Vladimir Boban...«. Potpisali smo se i krenuli prema autobusnoj stanici. Noć je bila hladna, a nebo prepuno zvijezda. Uranili smo gotovo pola sata prije polaska autobusa.

Uskoro se autobus lagano uspinjao Jozefinom prema Modrušu. Sunce se pokazalo tek kada smo dosegli vrh Kapele. Dobar je osjećaj bio putovati po lijepom vremenu na još ljepše odredište. Nakon silaska vratničkim zavojima, ugledali smo prve kuće grada podno Nehaja.

Za nepunih sat vremena izašli smo i iz drugoga autobusa u Svetom Jurju (koji se tada zvao Jurjevo). Posrećilo nam se, pa su nas riječki planinari koje smo ondje zatekli povezli svojim automobilima do Zavižana. I oni su išli kuda i mi. Na Zavižan smo došli među prvim. Instruktori još nisu stigli, kao ni većina tečajaca.

Vlado i ja odosmo na Vučjak, pa brzo natrag, vjerujući da su se već svi okupili. Stigao je tek jedan od instruktora kada smo se vratili u dom nakon obilaska Botaničkoga vrta u Modrić dolcu. Mi tečajci bili smo u punom sastavu, pa smo nakon kratkoga dogovora počeli s radom. Za vrijeme predavanja o prvoj pomoći, došao je kombi s ostalim instruktorima. Nakon večere

uslijedila je »čvorologija«. Duboko u noć vježbali smo vezivanje najrazličitijih uzlova.

Vladu je zapao krevet iznad mene. Onako krupan, kakav je bio, s nepovjerenjem je odmjeravao krevet, provjeravao opruge i konstrukciju – pa zaključio da je sve to za njega previše slabašno. Izašao je odmahujući glavom, pa se uskoro vratio s naramkom dasaka, koje je vješto složio ispod madraca. Vidno zadovoljan, popeo se na krevet. Zabrinulo me uvijanje konstrukcije kreveta i zlokobno škripanje njegove dogradnje, dok se vrtio po ležaju. Jao meni ako sve to popusti!

Na počinak nas je otpratila grmljavina i bljeskanje munja. Hoće li do jutra biti i snijega?

Vladimir Boban i supruga

U 7 sati bili smo pred domom, spremni za pokret. Mršavi doručak jedva da nam je malo nadražio prazne trbuhe. Tečaj je otpočeo punim ritmom. Kroz gustu maglu uputili smo se putom prema Rossijevom skloništu.

Skrenuvši s ceste, zastali smo u nekoj uvali. Nakon kratkoga dogovora, instruktori su nas podijelili u parove. Uvježbavali smo transport unesrećenoga, noseći jedan drugoga na nekoliko načina. Vlado je mene ponio s nevjerojatnom lakoćom. Prestrašeno sam ga odmjerio kada smo se morali zamijeniti. S njegovom i mojom opremom, valjalo je nositi oko 120 kilograma. Ipak sam ga nekako uspio donijeti do odredišta. Strahovali smo jedan i drugi – on od mogega nesigurnog krivudanja, a ja od siline tereta na leđima. Već pri uvježbavanju sljedećega zahvata pogubio je živce, pa prestrašen predložio da se više nećemo mijenjati, već da će on ubuduće nositi mene, štogod radili. I ja sam odahnuo s olakšanjem.

Dobrano smo odmaknuli od doma. Uvježbali smo izradu nosila od priručnoga materijala, odabrali unesrećenoga, privezali ga na nosila, pa s njim krenuli u dom na ručak. Bio sam sanitetlija u tom transportu. Ručak smo obojica pojačali paštetama iz ruksaka, pa se svi skupa malo odmarali uvježbavajući zahvate iz prve pomoći. Nije dugo potrajalo.

Nakon dvadesetak minuta hoda od planinarskoga doma, skupili smo se, onako u magli, pod nekom stijenom. Uslijedilo je uvježbavanje izrade sidrišta te apsajlanje (spuštanje po užetu) niz stijenu. Oduljilo se mimo plana, pa smo požurili s povratkom u dom.

Nakon večere i uvježbavanja imobilizacije slomljenih dijelova tijela, uz silovitu buru koja je divljala oko doma, odosmo na počinak.

Bura je jednakom žestinom puhala i ujutro, vitlajući maglu oko doma. To jutro, 9. listopada, bilo je hladnije nego prethodno. Iako sam se obukao preko svake mjere, za buru ni to nije bilo dovoljno. Otišli smo dvadesetak minuta dalje od sinočnjega vježbališta. Nakon kraćega uvježbavanja nekih čvorova, radili smo nosila za vuču unesrećenoga. Bio sam unesrećeni. Nije bilo ugodno ležati na mokroj i hladnoj zemlji. Brzo su me zbrinuli, utopili i privezali na nosila. Dok su me spuštali na zemlju da malo predahnu, netko je povukao

instruktora Među (Urso Vrdoljak) koji je pomagao vući nosila, pa se ovaj svom dužinom i težinom svalio na mene. Zamalo sam uistinu nastradao.

Oko 3 sata poslijepodne, nakon ručka i podužega hodanja, sjurili smo se u neku vrtaču, gdje je Šepac (Branko Šeparović), instruktor moje grupe, pao na zemlju sa »slomljenom« potkoljenicom. Dok su drugi zbrinjavali prijelom, jedan od Delničana i ja otišli smo posjeći štapove za nosila. Svatko je završio svoj dio posla, Šepca umotali k'o egipatskoga faraona, nosila na ramena, pa mukom uz vrtaču. Po cesti je bilo puno lakše. U domu smo analizirali akciju, pa se spremili za večeru.

Dvije porcije postale su Vladi i meni standardna mjera svakoga obroka, pa smo se zadovoljni uputili na počinak. Zaspali smo uz fijuk vjetra u prozorima sobe.

Ustajanje u 7, doručak, pa akcija. Danas sam ja bio vođa akcije. Naš »stradalnik« se uistinu grdo »unesrećio«. Imao je otvoreni prijelom desne potkoljenice i slomljenu ključnu kost. Rasporedio sam zaduženja, a sam se prihvatio izrade nosila. Po završetku akcije podnio sam izvješće o njenom tijeku.

Ostalo je vremena za još jednu akciju prije ručka. Na zgodnoj livadi iza Velikoga Zavižana učili smo izradu »gaća« za unesrećenog, kada ga spasilac spušta na svojim leđima apsajlanjem niz stijenu. Budući da smo svi malo ponovili tehniku apsajlanja, pristupili smo spuštanju »unesrećenih«. Uže smo osiguravali karabinerskom kočnicom. Nakon uspješno obavljene vježbe, uvježbavali smo transport mrtvaca ili unesrećenoga pomoću užeta. Zahvat je vrlo nezgodan, ali smo i to uspješno obavili. Vratili smo se pomoći drugim grupama.

Nakon ručka opet, apsajl, sidrište, spuštanje uz karabinersku kočnicu u neku vrtaču, zbrinjavanje unesrećenoga, nosila, pa transport u dom, gotovo po noći. Nakon večere, kratko predavanje o užetima i sajlama, pa na spavanje. Danas je bio prekrasan dan. Izgleda da se sprema noćna akcija.

Radni dan, 11. listopada, počeo je vrlo rano. Oko 2:30 netko je upao u spavaonicu. Troje unesrećenih na Velikom Zavižanu, daju signale svjetilkama. Žurno smo krenuli u lijepu, vedru noć. Ponijeli smo troja nosila i uputili se na odredište. Ravnajući se po svjetlosnim signalima s

Velikog Zavižana, sanitetlije su krenuli naprijed, a ostali za njima. Pronašli smo »unesrećene« instruktore. Dvojica su bila »ozlijeđena« (Šeparović i Viktor Tabaković), a jedan je »premi-nuo« (Vladimir Mesarić Dado). Moja je grupa određena za nošenje pokojnika. Pomogli smo drugim grupama zbrinuti ranjenike, pa svaki sa svojim nosilima krenuli put planinarskoga doma. Mukotrpno je bilo spuštati se s nosilima kroz gustu klekovinu bora u vršnom dijelu Velikog Zavižana. Kroz šumu je bilo znatno lakše. Oko 5:30 bili smo s cijelim transportom u domu. Za divno čudo, nakon doručka imali smo dvosat-an odmor, što nas je sve iznenadilo. Oko 11 sati već smo bili angažirani oko neke nesreće, negdje prema Oltarima. To je bilo brzo gotovo.

Na stijenama iza planinarskoga doma uvijek bavalimo korištenje čelične sajle. Uspinjali smo se uz pomoć vitla pa spuštali uz osiguranje bukovom kočnicom, najprije pojedinačno, a potom s unesrećenim u »gramingerovoj« nosiljci na leđima.

Poslije ručka uslijedila je vježba s »marine-rom« (nosiljka s dodatnim kotačem). Hodali smo do Rossijeve kolibe, pa se s unesrećenim (Medo) na marineru vratili natrag u dom. U usporedbi s nosilima, mariner je prava blagodat za transport unesrećenoga. Stigli smo točno u vrijeme večere. Imamo dva bolesna tečajca. Očekuje se nova noćna akcija.

Nije bilo noćne akcije. Krajem doručka dobili smo papir na kojemu je pisalo da su trojica planinara unesrećeni negdje uz put od Oltara do Zavižana. Našli smo ih na stijenama pored puta, zbrinuli, i prebacili u dom. Akcija je bila prilično spora.

Nema ručka! Viktor i pratnja nisu na vrijeme iz Jurjeva donijeli meso za ručak, tako da smo dobili samo nekakve mršave sendviče.

Čekajući Viktora i ručak, razgovarali smo o nesrećama na Kleku, i pogledali odgovarajuće dijapozitive.

Budući da bi čekanje trebalo potrajati, poduzetni instruktori organizirali su prigodnu akciju. Jedan je tečajac dobio neki papir s koordinatama mjesta gdje se nalazio unesrećeni kojega smo trebali zbrinuti. Problem je bio u tome što nitko nije imao odgovarajuću kartu po kojoj bismo uz pomoć kompasa pronašli mjesto nesreće. Nakon

U dobrom društvu

kraće potrage, pronašli smo kartu, te za pola sata našli unesrećenoga. Zbrinuli smo stradalnika, i marinerom ga transportirali u dom.

Nakon dugo očekivanog ručka (u 17 sati), bilo je kraće predavanje. Dok smo ručali i slušali predavanje, vani se sve zabijelilo od snijega. Nije bilo nove terenske akcije, što je meni značilo veliko olakšanje jer mi se tijekom dana raspala cipela. Hitno sam je morao nekako popraviti, kako bih se uopće mogao kretati.

U jutro 13. listopada preostalo je sasvim malo snijega, tek u tragovima. Morali smo do neke vrtače, spasiti dijete koje je palo u nju. Nakon nekoliko sati hoda, u Lomskoj dulibi rasporedili smo se i pošli tražiti rečenu vrtaču. Prvi sam uočio vrtaču, pa smo krenuli prema njoj. To »unesrećeno dijete« bilo je uže koje su zagrebački speleolozi zaboravili u vrtači pred petnaestak dana, kada su je istraživali.

Izvadili smo »dijete« iz vrtače, te začuli dozi-vanje u pomoć s nekog vrha. Penjući se prema vrhu, začuli smo pozive u pomoć i iz obližnje šume. Naša grupa se razdijelila. Jedni su otišli prema vrhu, a drugi put šume. Gore su bila dvojica unesrećenih, a u šumi jedan. Kad smo ih zbrinuli, okupili se, i htjeli krenuti put doma naišao je veliki kamion. Zaustavili smo ga, i prevezao nas je skroz do Zavižana. Usput smo se jedva mimošli s drugim ogromnim kamionom, koji je išao u suprotnom smjeru.

U domu se okupio veći dio vodstva hrvatskoga GSS-a, pa smo se morali iskazati novom akcijom, koja je potrajala do večeri. Poslije večere pogledali smo projekciju filma o alpinizmu i

gorskom spašavanju. Već su neki legli spavati kada je Silvio dobio u ruke neki papir i povikao iz svega glasa: »Akcija!!!« Nismo se puno uzbuđivali jer nas je većina znala da je riječ o šali. Budući da nitko nije reagirao, potrčao je on sam, kao vođa akcije, slijedom uputa s papira. Unesrećeni je, navodno, bio iznad cisterne, iza planinarskog doma. Budući da sam već legao u krevet, ustao sam, obukao se i pošao vidjeti što se događa. Vlado nije bio u sobi, pa sam bio siguran da i on tu ima svoje prste. Došavši na »mjesto nesreće«, teškom mukom sam zadržao smijeh, gledajući zatečeni prizor.

Doktor (tečajac iz Rijeke) valjao se po zemlji, tresući rukama, nogama i glavom. To je izgledalo toliko smiješno i komično da bi malo tko uspio zatomiti smijeh. Silvio, koji ga je, prema uputama s papira, morao zbrinuti i organizirati transport, stajao je nad njim smijući se i hvatajući se rukama za trbuh. Vlado je stajao pored njega potičući ga da ide po nosila i da pozove ostale. Silvio se i dalje grohotom smijao, držeći se za trbuh. Na Vladin mig, skočio sam u dom po nosila. Kad me ugledao s nosilima, Silvio se odjednom uozbiljio i zbunio, ne znajući što poduzeti. Počeo je prekapati sanitetsku opremu, kako bi zbrinuo unesrećenoga. Vadio je sve bez reda i rasporeda, ne znajući što učiniti. Uto Vlado »panično« zaključio da je Doktor izgubio naočale. Odustao Silvio od prve pomoći, pa okrenuo stazom tražiti naočale, a Vlado za njim. Kad su zamakli, Doktor je pograbio nosila, pa smo obojica, s druge strane doma otišli ravno u krevete. Iako mi je bilo žao Silvija, smijali bismo se toj komediji kad god bi se pogledali. Nije nam zamjerio.

To jutro, 14. listopada, red je bio oprostiti se s tečajcima i instruktorima. Uistinu smo se zbližili

tih nekoliko dana na Zavižanu, pa je rastanak bio nekako težak. Silvio je Vladu i mene autom odvećao do Senja, gdje smo se oprostili, prisjećajući se posljednje »akcije«.

Imali smo podosta vremena do polaska autobusa za Ogulin. Šetajući obalom, Vlado predloži da se odemo okupati. Bilo je vrlo hladno i tmurno vrijeme. Valovi, znatno viši od jednoga metra, silovito su udarali o lukobran, kotrljajući krupan šljunak pri povlačenju vode.

»Nećemo moćiti gaće!« – dobacio mi je Vlado. Razodjenuo se, stavio odjeću pod naprt-njaču, sa sigurne strane lukobrana, pa nestao u valovima. Povremeno se pojavljivao na vrhu vala, pozivajući me rukom da mu se pridružim. Bilo je vrlo hladno kad sam skinuo odjeću, no čini mi se da je more bilo još hladnije. Nisam trebao ulaziti daleko u vodu. Val me jednostavno poklopio i odnio sa sobom. Adaptirao sam se nekako, pokušavajući plivanje uskladiti s ritmom valova, pa zaplivaو prema Vladi. Hladni valovi su nas ritmično prekrivali, da bi nas potom dizali visoko iznad površine mora. Uto se spustila jaka, hladna kiša. Plivao sam još neko vrijeme, pa se odlučio na izlazak iz vode. Plivajući prema obali, začudio me nenadani prizor. Na lukobranu se poredalo dvadesetak radoznalih prolaznika s kišobranima, promatrajući neobične kupače. Kako izići iz vode onako gol? Doplivavši do obale, prekrio sam dlانovima ono malo promrzle »sirotinje«, pa navukao odjeću. Poslije hladnoga mora, osjećao sam se toplo kao u raju. Vlado je još povremeno mahao kad bi se pojavio na vrhu vala. Očito je uživao. U Ogulinu je bio poznat po svojim zimskim kupanjima, a meni je ovo bilo tek prvo takvo iskustvo. I on je izišao iz vode, pa se na brzinu obukao, jer smo zamalo zakasnili na autobus. Uskoro smo se u toplom autobusu lagano uspijnali prema Vratniku, na povratku u Ogulin.

Iako je doktor Vladimir Boban odavno preminuo, rado se sjetim našega velebitskoga druženja i njegove blage i dobrodušne naravi. Jednako tako, sjetim se tuge i nevjerice, nakon vijesti o tragediji na Kavkazu, gdje su smrtno stradali naši instruktori Urso Vrdoljak i Viktor Tabaković, te naš kolega-tečajac Ante Bedalov. Ti osjećaji još uvijek traju, kao i sjećanja.

Znak GSS-a Planinarskog saveza Hrvatske

Više od Everesta

Mala vesela šetnja Polinezijom

prof. dr. Željko Poljak, Zagreb

Više od Everesta naslov je knjige kojom je 2009. godine tadašnji glavni tajnik a današnji predsjednik HPS-a Darko Berljak opisao Hrvatsku žensku alpinističku ekspediciju na Everest. Kako se netko može popeti više od Everesta – pitao sam se, a onda se dosjetio da sam se i ja 1999. godine popeo na takav vrh. Vjerovali ili ne, čak imam i dokument s pečatom kojim to mogu dokazati. Riječ je o polinezijskom vulkanu Haleakali koji na otoku Mauiju strši doduše »samo« 3000 metara iznad Tihog oceana, ali mu tamošnji ljudi pribrajaju i 6000 metara koliko iznosi strma padina koja se ruši do oceanskoga dna. Dakle, priznajte: zar nije viši od Everesta?

Ako me pitate kako sam dospio na taj vrh na suprotnoj strani svijeta, »kriv« je bio naš glasoviti svjetski putnik i TV snimatelj Mario Saletto (1935. – 2007.). Upoznali smo se na Himalaji, i kad se spremao na američki Zapad pa dalje na pacifičke otoke, predložio mi da mu se pridružim. Naravno da sam se osjećao počašćenim, ali sam poslije shvatio da me je uzeo sa sobom zapravo iz praktičnih razloga: trebao mu je na putu netko da pomogne nositi snimateljsku opremu, vozača koji će šofirati dok on kamerom slika kroz prozor, pa liječnik jer je bio srčani bolesnik i osobu koja će mu statirati kod snimanja krajolika. I tako sam pod stare dane postao profesionalni nosač, šofer i filmski glumac.

Najprije smo odletjeli u Los Angeles pa se smjestili u hotel Sheraton u predgrađu San Pedro. Ujutro čuđenje: hrvatski natpisi na okolnim lokalima i hrvatski župni ured s crkvom sv. Antuna. Pa da, cijelo stoljeće ovamo su migrirali naši Dalmošići i dobro im je bilo sve dok San Pedro nije postao gangstersko leglo. U turističkom uredu Adriatic Travel, kojemu je šef bio emigrant s otoka Mljeta, platili smo povoljan aranžman za krstarenje po Polineziji. Bio sam sretan što sam dobio u zrakoplovu sjedalo do prozora, ali mi je oduševljenje

ubrzo splasnulo jer sam kroz prozor satima vidio samo zelenkastu morskou vodu i ništa drugo.

Kad smo nakon dugog leta konačno sletjeli u Honolulu na Havajima, tu su nam urođenice u narodnoj nošnji i okićene cvijećem natjerale suze na oči od ganuća svojom gostoljubivošću: dočekale su nas tradicionalnim pozdravom *Aloha*, otpjevale na domorodačkom jeziku nešto folklor-noga i oko vrata nam ovile cvjetne vjenčice.

Sjetio sam se kako nas na putu za Klek u Ogulinu znaju dočekati kostimirane »klečke vještice« da nam dočaraju narodna vjerovanja, ali niti su one vještice, niti su ovo u Polineziji bile havajske urođenice! Na Havajijima (nije pogreška, dvaput treba izgovoriti glas i), domorodaca je samo oko 8%, sve ostalo su doseljenici, pa

ŽELJKO POLJAK

Stube od parkirališta na vrh Haleakale (3035 m)

Paleta boja u krateru Haleakale

u zračnoj luci Amerikanke profesionalno glume urođenice. Zanimljivo, svi to znaju ali se i turisti i »urođenice« prave kao da to ne znaju, pogotovo Ameri. Zašto da si pokvare raspoloženje koje su skupo platili pravim zelembačima?

Kad smo već tu, hajde da prije daljnjeg leta pogledamo i obližnji Pearl Harbor gdje je 1941. japanska avijacija iznenadnim napadom uništila američku pacifičku flotu. Danas su ostaci tih brodova uređeni kao spomen-područje i postali turistička atrakcija. Naravno, najviše je posjećuju Japanci. Zanimalo me hoće li se na njihovim licima pojavljivati pobjednički smijeh, ali nije ni jedan jedini – savršeno ozbiljna lica kao da su okamenjena.

Odletjeli smo zatim 200 kilometara dalje na otok Maui da se uspnemo na vulkan Haleakalu (naglasak na zadnjem slogu). U zračnoj luci na Mauiju unajmili smo terenski automobil i već nakon pola sata eto gadne nevolje: auto je nestao dok smo svratili u neku trgovinu! Pogrešno ste parkirali kod hidranta za vodu, hajde taksijem do policijskog parkirališta i platite sto dolara globe! Zagrebačka televizija bila je galantna i Salettu priznala tu globu kao putni trošak. Hvala Bogu da nismo kroz prozor bacili kakav otpadak, jer se to globi s tisućom dolara!

Noćili smo u autokampu i ujutro opet zlo: Mario je u kupaonici zaboravio ručni sat i makar se trčeći vratio, nije ga više bilo. To ga je psihički gotovo dotuklo jer je po naravi bio vrlo štedljiv.

Ne bi bilo ugodno cijeli dan gledati njegovo tužno lice pa sam se dosjetio kako mu se odužiti što me je uzeo sa sobom na put. Nabavio sam mu novi sat i najtužnije lice bilo je u trenu obliveno smiješkom, tako da smo veselo nastavili vožnju.

Nakon vožnje od oko 60 kilometara vijugavom asfaltiranom cestom eto nas napokon na parkiralištu tik pod vrhom Haleakale. Slijedi stubište kojim je do »House of the Sun« na vrhu još nekoliko minuta uspona. Ne znam je li ploča s opomenom na početku stubišta bila humor ili ozbiljna, upozoravala je na mogućnost teškoća s disanjem kod uspona na ovih nekoliko stuba do vrha polinezijskog Everesta. U kiosku na vrhu sjedi rendžer koji će vam čestitati uspon i za nekoliko dolara uručiti službenu potvrdu da ste doista svladali taj »vratolomni« uspon.

Vidik s vrha je dvoznačan: na jednu stranu ocean dokle vam pogled seže i taj vam vidik začas mora dosaditi, ali je na drugoj strani, u dubini, jedna od najljepših vulkanskih kaldera (kotlova): neobično bogatstvo boja i šarenilo nijansa! Prevladava crvena, zbog čega se vrh na kojem stojimo zove na havajskom Puu Ulaula (= crveno brdo).

Nekoliko riječi o polinezijskim vulkanima! Za razliku od većine drugih vulkana, polinezijski su većinom plosnati i ne streme stožasto uvis kao u »normalnom« svijetu. Nemojte se kao planinar nipošto penjati na te »normalne« vulkanske vrhove od pet šest tisuća metara, kao što je npr.

Rendžerska kućica
na vrhu Haleakale

ŽELJKO POLJAK

Ararat, jer su njihovi geometrijski pravilni stošci ubitačno dosadni kad nema erupcija. Satima i danima penjete se prema vrhu, ali kad god se okrenete razočara vas uvijek isti vidik pa vam se čini da ste stalno na istoj visini.

Pacifička vulkanska brda nešto su sasvim drugo: većinom su plosnata i lava iz podzemlja lijeno teče niz blage padine tako da joj se bez straha možete približiti, a ponegdje je, oprezno, i opipati. Otočani je blagoslivljaju jer padine s vremenom postaju vrlo plodno tlo za poljoprivredu, a i stanište brojnih biljnih endema.

Turisti pak lavu često proklinju jer njezin tijek zna mijenjati smjer pa najednom izabere

put preko neke ceste. Ako na to niste unaprijed upozoreni, iznenada zakočite pred lavotokom i pitate se: A kuda sad? Dakako, jedino je rješenje okreni se pa natrag, i zato nemojte zamjeriti ako tu čujete psovke na raznim jezicima. Najčešća od njih je »šit«, jer su najčešći turisti Amerikanci.

Kad ste se nagledali vidika s Crvenog brda i naškljocali foto aparatom, opet problem: promrzli ste a tu nema planinarskog doma u kojem biste se ugrijali i prenočili. Rješenje je ipak vrlo jednostavno: spustite se na dno kaldere jer ona ima »centralno grijanje« (od lave ispod tla). Tu si odaberete mjesto koje vam po toplini najviše godi i – laka vam noć!

Rijeka lave zakrčila
je cestu – dalje
pješice i na vlastitu
odgovornost

ŽELJKO POLJAK

NARUČITE
PLANINARSKI KALENDAR
ZA 2021. GODINU!

TOMISLAV MARKOVIĆ

U studenom je iz tiska izašao atraktivan zidni kalendar HPS-a za 2021. godinu. Kalendar sadrži velike i male slike planinske prirode poznatog planinarskog fotografa Tomislava Markovića. Kao i proteklih godina, **cijena kalendara je 35 kuna**, a za narudžbe od 10 i više primjeraka preko planinarskih društava odobrava se **popust od 20%**. U narudžbi treba naglasiti hoće li se kalendar izravno preuzeti u Uredu HPS-a ili ga treba slati poštom, a u tom slučaju u račun će biti uključeni i poštanski troškovi. **Format kalendara je 48 × 33 cm**, a tvrda poštanska omotnica štiti ga od oštećenja na putu do naručitelja.

Narudžbe se primaju putem: web-trgovine – www.hps.hr
e-maila: uredhps@hps.hr, tel. 01/48-24-142, 01/48-23-624

pripremio: Vjekoslav Kramberger, Zadar

Značke HPD-a Sokolovac, Požega

Podružnica Papuk, ogranak Hrvatskoga planinarskog društva u Požegi, osnovana je u tom gradu 1900. godine. Nakon dužeg prekida poslije Prvoga svjetskog rata, podružnica HPD-a obnavlja se 1933. pod imenom Sokolovac. Nakon Drugoga svjetskog rata PD Sokolovac ponovno se osniva 1950. i pod istim imenom djeluje i danas. Društvo je nazvano po Sokolovcu (330 m), istaknutom brijegu iznad samoga grada, znamenitom po legendarnim borbama protiv Turaka. Danas je na tom požeškogorskom brijegu uređen vidikovac na grad, čitavu Požešku kotlinu i slavonsko gorje, a 1995. postavljen je Domovinski križ. Do njega vodi planinarska staza Sokola s poučnim pločama. To je najatraktivnija požeška šetnica, idealna za sva godišnja doba.

HPD Sokolovac ima brojno članstvo i više sekcija, a tu je i biblioteka planinarskih izdanja »Papuk«, koja Društvo povremeno izdaje. Po zajedničkoj društvenoj

djelatnosti ističe se skrb o planinarskoj kućici na papučkoj Trišnjici (640 m) i, posebno, planinarskom domu Lapjak (335 m) iznad Velike. Od bogate tradicije organiziranog planinarenja, izleta i više tradicionalnih manifestacija u Požeštini, najpopularniji su Papučki jaglaci, koji se u organizaciji Sokolovca održavaju od 1983. HPD Sokolovac, usmjeren najviše na požeški predio Papuka i Požeške gore, održava veliku mrežu planinarskih staza te dijelove Slavonskoga planinarskog puta, kojemu će biti posvećen poseban članak.

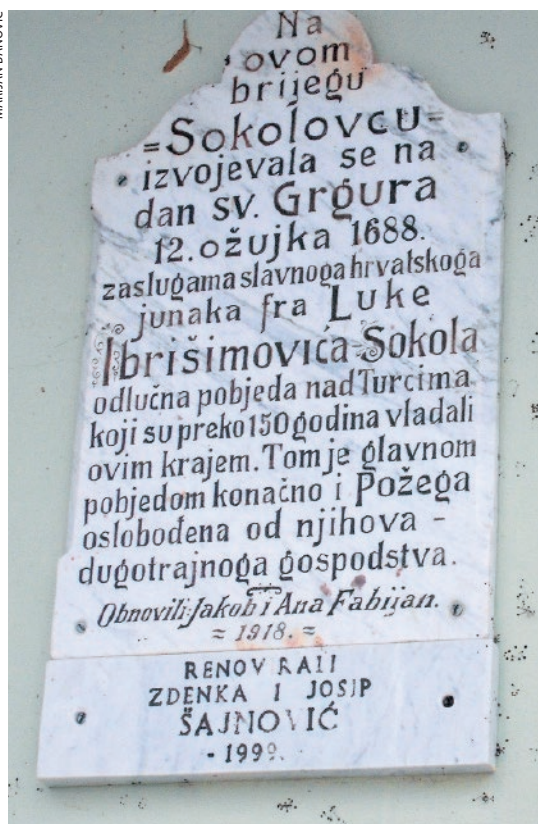
Kad je nakon Drugoga svjetskog rata Društvo obnovljeno, nastaje logo, a tada se izrađuju i prve značke Sokolovca. Logo društva izveden je u tradicionalnom obliku potkove, sa stablom crnogorice, planinom, šumom i cvijetom runolista u sredini. Prve i najstarije značke izlaze iz radionice Branka Kasuna u Zagrebu, a izrađene su od bakra tehnikom emajliranja, a kao i sve planinarske značke proizišle iz Kasunove radionice, odlikuju se kvalitetnom, starinskom izradom i ljepotom prikaza. Postoje razlike u bojama planine i runolista, što se može vidjeti u katalogu, a postoje i značke na kojima je potkova (inače crvena) zelene ili žute boje, no smatram da se radi o probnim značkama. Značke se u godinama koje su slijedile izrađuju u Radionici primijenjenih umjetnosti (RPU-u) u Zagrebu, nisu emajlirane, nego bojane ili presvučene plastičnom smolom. Zapažamo nekoliko varijanti značaka, nastalih u dužem razdoblju, a najveću razliku čini primjerak kojemu je na vrhu dodana crvena petokraka.

Godine 1978. značkom je obilježena dvadeseta obljetnica izgradnje planinarskog doma Lapjak iznad Velike. Dva sleta planinara Slavonije u Velikoj ovjekovječena su značkama – I. slet 1956. i VIII. slet 1970., a značkom VIII. sleta obilježava se usto i 70. obljetnica PD-a Sokolovac. Na znački I. sleta modificiran je znak Sokolovca, s time da je uza stablo crnogorice dodan šator, što je ujedno i simbol kampa. Velika je više puta bila domaćin planinarskih sletova, pa osim tih dviju značaka postoje svojevrсни bedževi sa znakovima tih sletova, proslave prvih Papučkih jaglaca itd., no to je već druga tema.

INFO

- <https://www.hpd-sokolovac.hr>

MARIJAN BANOVIC

Spomen ploča na Sokolovcu

1. Karakteristika značke: logo, osnovna značka društva pedesetih i šezdesetih godina.
Natpis: PD SOKOLOVAC – SLAV POŽEGA
Proizvođač: B. Kasun.
Izrada: bakar, emajl; igla.
Veličina: 20 x 14 mm.

2. Karakteristika značke: logo, osnovna značka društva pedesetih i šezdesetih godina.
Natpis: PD SOKOLOVAC – SLAV POŽEGA
Proizvođač: B. Kasun.
Izrada: bakar, posrebrjenje, emajl; igla.
Veličina: 20 x 14 mm.

3. Karakteristika značke: kao pod brojem 1, razlike u bojama runolista i planine – možda probni uzorak.
Natpis: PD SOKOLOVAC – SLAV POŽEGA
Proizvođač: B. Kasun.
Izrada: bakar, emajl; igla.
Veličina: 20 x 14 mm.

4. Karakteristika značke: kao pod brojem 1 i 3 – možda probni uzorak.
Natpis: PD SOKOLOVAC – SLAV POŽEGA
Proizvođač: B. Kasun.
Izrada: bakar, emajl; igla.
Veličina: 20 x 14 mm.

5. Karakteristika značke: logo društva, značka nastala sedamdesetih ili osamdesetih godina.
Natpis: PD SOKOLOVAC – SLAV POŽEGA – 1899
Proizvođač: bez oznake.
Izrada: pozlaćena bakrena legura, bojana, osmoljene površine; igla.
Veličina: 20 x 14 mm.

6. Karakteristika značke: logo društva, značka nastala sedamdesetih ili osamdesetih godina – pridodana petokraka na vrhu.
Natpis: PD SOKOLOVAC – SLAV POŽEGA – 1899
Proizvođač: RPU Zagreb
Izrada: pozlaćena bakrena legura, bojana; igla.
Veličina: 21 x 14 mm

7. Karakteristika značke: logo društva, značka nastala sedamdesetih ili osamdesetih godina – pridodana petokraka na vrhu.
Natpis: PD SOKOLOVAC – SLAV POŽEGA – 1899
Proizvođač: RPU Zagreb.
Izrada: pozlaćena bakrena legura, bojana, osmoljene površine; igla.
Veličina: 21 x 14 mm.

8. Karakteristika značke: logo društva, značka nastala sedamdesetih ili osamdesetih godina – pridodana petokraka na vrhu.
Natpis: PD „SOKOLOVAC“ - 1899
Proizvođač: RPU Zagreb.
Izrada: pozlaćena bakrena legura; igla.
Veličina: 21 x 14 mm.

9. Karakteristika značke: obljetnica 20 godina planinarskog doma Lapjak u Velikoj – prikaz doma.
Natpis: PD „SOKOLOVAC“ SLAV POŽEGA – XX GODINA DOMA – 1958-1978.
Proizvođač: bez oznake.
Izrada: patinirani bakar; igla.
Veličina: 20 mm.

10. Karakteristika značke: 8. slet planinara Slavonije 1970. u Velikoj i 70 godina društva – prikaz doma Lapjak.
Natpis: VIII. SLET PLANINARA SLAVONIJE - PD „SOKOLOVAC“ SLAV POŽEGA – 70 GODINA.
Proizvođač: bez oznake.
Izrada: aluminij; igla.
Veličina: 24 mm.

11. Karakteristika značke: 1. slet planinara Slavonije 1956. u Velikoj – modificirani logo društva.
Natpis: I. SLET PLANINARA SLAVONIJE – VELIKA 27-29. VII 1956.
Proizvođač: B. Kasun.
Izrada: tiješteni bakreni lim; igla.
Veličina: 30 x 22 mm.

12. Karakteristika značke: logo, posljednja značka društva izrađena oko 2010.
Natpis: HRVATSKO PLANINARSKO DRUŠTVO „SOKOLOVAC“ POŽEGA - 1898.
Proizvođač: nepoznato.
Izrada: plastika, naljepnica; igla.
Veličina: 20 x 15 mm.

Speleološka ekspedicija Srednji Velebit 2020

Speleološki klub »Ozren Lukić« iz Zagreba i Komisija za speleologiju HPS-a organizirali su od 1. do 9. kolovoza 2020. speleološku ekspediciju Srednji Velebit 2020. Ekspedicija se odvijala na području Nacionalnog parka Sjeverni Velebit i Parka prirode Velebit. Istraživački kamp bio je smješten na području Grla na sjevernom Velebitu. U tih je devet dana kroz kamp prošlo 30 ljudi iz sedam speleoloških udruga (SK »Ozren Lukić«, HBSD, SO PDS-a Velebit, SO HPD-a Željezničar, SU Estavela, SO Liburnija PD-a Paklenica i SU Spelunka).

Tijekom ekspedicije ukupno je istraženo i topografski snimljeno 16 speleoloških objekata, a istraživanja su se provodila u dvjema otprije topografski snimljenim jamama. Osim speleoloških, provodila su se biospeleološka, geološka i mikrobiološka istraživanja, uključujući razna fizikalna mjerenja te prikupljanje fotodokumentacije. Najvećim se rezultatom može

smatrati crtanje trećeg ulaza u Jamu kod Dundović padeža, čija dubina iznosi 101 metar, dok u jami na Šatorini treba nastaviti istraživanje na dubini od 30 metara.

U ekspediciji su sudjelovali Julija Capjak, Dino Dadić, Velimir Ivačić, Damir Janton, Lana Kekelj, Igor Knež, Iskra Korač, Neven Korač, Marko Kovačević, Marko Ljubešić, Aleksandar Martini Mikloš, Ivor Perković, Ivan Perović, Agata Poganj, Darko Rubić, Vedran Sudar, Nina Trinajstić, Teuta Vranješ (članovi SK-a »Ozren Lukić«), Petra Bregović, Anđela Čukušić, Petra Kutleša, Marta Malenica (HBSD), Matija Čepelak, Maja Marinić (SO PDS-a Velebit), Tomislav Kurečić (SO HPD-a Željezničar), Ozren Milaković (SU Estavela), Ana Baričević (SO Liburnija PD-a Paklenica), Ozren Dodić (SU Spelunka) te gosti Leda Korač i Ivor Dodić.

Damir Janton

Sudionici speleološke ekspedicije Srednji Velebit 2020.

Novo otkriće u podzemlju Crnopca!

Komisija za speleologiju HPS-a i Speleološki odsjek Hrvatskog planinarskog društva Željezničar iz Zagreba izvijestili su 8. studenoga 2020. da je u speleološkom istraživanju podzemlja Crnopca na južnom Velebitu nedaleko od Gračaca pronađen spoj jamskog sustava Crnopac i jame Muda Labudova. Tim otkrićem duljina kanala jamskog sustava Crnopac premašila je 52 kilometra i 236 metara.

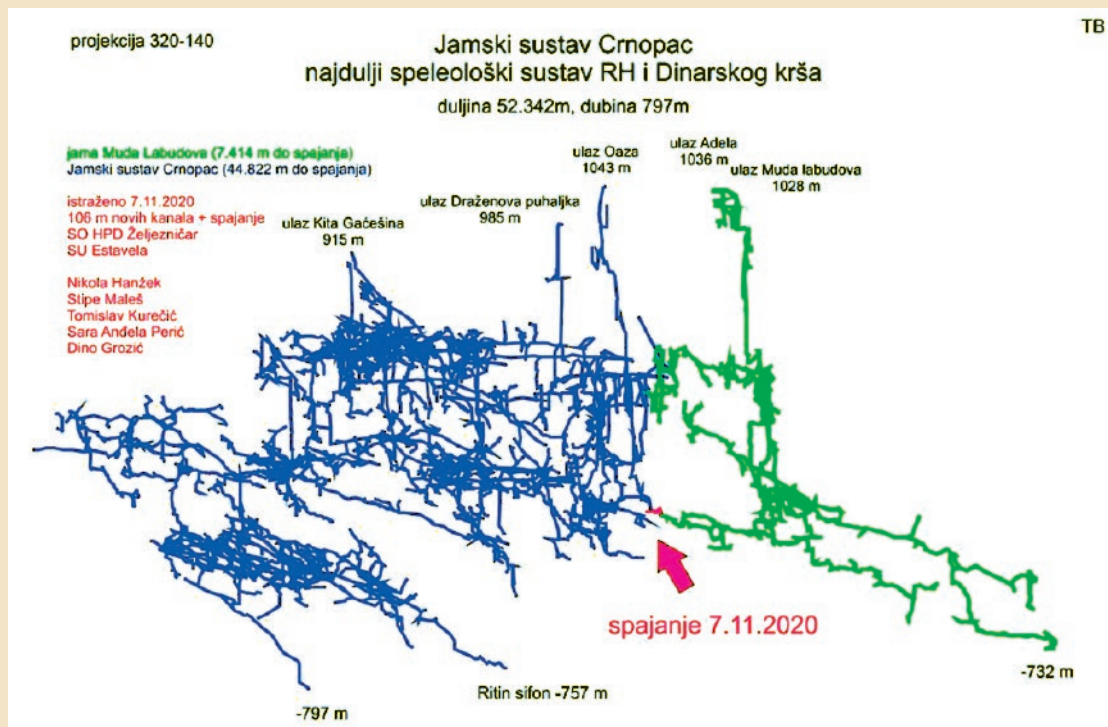
Ušavši kroz ulaz Oaza podzemni spoj pronašli su Nikola Hanžek, Stipe Maleš, Tomislav Kurečić, Sara Andela Perić (SO HPD Željezničar) i Dino Grozić (SU Estavela). Istraživačka ekipa je kroz kanal Pisoar ušla u Pi kanal u jami M. Labudova. Sad sustav Crnopac ukupno ima pet ulaza (Kita Gaćešina, Draženova puhaljka, Oaza, Muda labudova, Adela). Spojevi između spomenutih jama pronađeni su 2009., 2019. i 2020. Do tog vikenda je sustav Crnopac bio dug 43 kilometra i 570 metara, a pronalaskom spoja jamski sustav Crnopac pomaknuo se s 89. na 68. mjesto u svijetu.

Riječ je o još jednom u nizu iznimnih uspjeha hrvatskih speleologa organiziranih u Hrvatskog planinarskom savezu. Istraživanja se provode u okviru projekta »Speleološka istraživanja hrvatskog krša« Komisije za speleologiju HPS-a. U prošlom broju Hrvatskog planinara, baš malo prije ovog iznimnog otkrića, objavljen je pregledan članak o ovogodišnjim speleološkim istraživanjima na Crnopcu i postignutim rezultatima.

Alan Čaplar

Speleolozi na mjestu spoja

Generalna skupština UIAA 2020.

U petak 23. i subotu 24. listopada 2020. održana je elektronička sjednica Glavne skupštine UIAA-a, krovne međunarodne planinarske asocijacije za planinarstvo i penjanje. Skupština je ove godine trebala biti održana u Antaliji u Turskoj no zbog epidemioloških okolnosti održana je u formi telekonferencije uz sudjelovanje 112 delegata planinarskih saveza sa svih strana svijeta.

Skupštinu je vodio predsjednik UIAA-a Fritz Frijlandt, koji je predsjedanjem sjednici Skupštine i podnošenjem izvješća o radu UIAA-a u proteklom razdoblju zaključio svoj drugi četverogodišnji predsjednički mandat.

Uoči sjednice svim su predstavnicima u Skupštini UIAA-a upućeni pisani materijali o radu UIAA-a (dostupni su i na webu UIAA-a https://theuiaa.org/documents/members/UIAA_GA2020_Guide_v2_October.pdf). Prvoga dana sjednice podneseno je i raspravljeno programsko i financijsko izvješće, kao i strategija za razdoblje 2021. – 2024., a troje kandidata za predsjednika UIAA-a: Amit Chowdhury (IMF, Indija), Peter Farkas (MHSSZ, Mađarska) i Peter Muir (ACC, Kanada) predstavili su svoje planinarske životo-pise i programe rada. Strateški plan za razdoblje 2021. – 2024. usmjeren je k ostvarenju triju strateških ciljeva: 1. davanju smjernica o kritičnim i novim rizicima za planinare te unaprjeđenju sigurnosti, 2. uspostavljanju, održavanju i unaprjeđenju visokih standarda u planinarskim djelatnostima te 3. pomoći i potpori nacionalnim planinarskim savezima i njihovim članicama u ostvarivanju njihovih programa.

Drugoga dana sjednice izneseni su sažetci svih izvješća te su provedena glasanja o prijedlozima odluka po svim točkama dnevnog reda. Sva izvješća, te strateški i financijski plan, usvojeni su većinom glasova. U članstvo UIAA-a primljene su četiri nove pridružene članice, a dva su saveza primljena u punopravno članstvo. U izbornom dijelu sjednice Skupštine najprije je za počasnog člana UIAA-a izabran istaknuti britanski planinar Doug Scott (BMC, Ujedinjeno Kraljevstvo), a zatim su izabrani predsjednik UIAA-a te članovi Izvršnog i Upravnog odbora. Između troje kandidata za predsjednika UIAA-a, natpolovičnom je većinom glasova u prvom krugu izabran Kanađanin Peter Muir, koji je u proteklom mandatu obnašao dužnost rizničara. Za članove Izvršnog odbora izabrani su Amit Chowdhury (IMF, Indija), Françoise Jaquet (SAC, Švicarska) i Martin Lascano (FASA, Argentina), a izbor članova Upravnog odbora proveden je prema ključu koji uvažava kontinentalnu zastupljenost i veličinu

saveza udruženih u UIAA. U Upravni odbor izabrani su Jean Micszka (FFCAM, Francuska), Greg Mosley (MCSA, Južnoafrička Republika), Phil Powers (AAC, Kanada), Anne Aran (BMC, Ujedinjeno Kraljevstvo), Kul Bahadur Gurung (NMA, Nepal), Steve Long (BMC, Ujedinjeno Kraljevstvo) i Stein Tronstad (NTK, NAC, Norveška).

Na kraju sjednice sudionicima su se obratili dosadašnji predsjednik UIAA-a Fritz Frijlandt i novoizabrani predsjednik Peter Muir.

HPS je primljen u UIAA još u listopadu 1991., prije međunarodnog priznanja Hrvatske, kao prvi hrvatski sportski savez u nekoj međunarodnoj sportskoj federaciji. Podrobnije informacije o radu UIAA-a dostupne su na web-stranici <https://www.theuiaa.org/> te na kanalima UIAA-a na društvenim mrežama.

Alan Čaplar

Peter Muir iz Kanade, novi predsjednik UIAA

6. plenarna Skupština IFSC-a usvojila strategiju razvoja sportskog penjanja do 2028.

Šesnaesta plenarna Skupština Međunarodne sportsko penjačke federacije (IFSC) održana je u formi videokonferencije 13. i 14. studenoga 2020. u kojoj je pozvao sve sportaše i njihove nacionalne saveze udružene u IFSC da i dalje odgovorno skrbe o zaštiti zdravlja u uvjetima pandemije bolesti COVID-19 te pozvao na strpljenje do premijernog nastupa sportskih penjača u programu Ljetnih Olimpijskih igara u Tokiju 2021.

Skupština je bila izvorno sazvana u Limassolu na Cipru. Rasprava o temama dnevnog reda započela je videokonferencijom održanom 29. svibnja, a nastavljena je na tematskim radionicama te raspravom u okviru plenarne Skupštine.

Skupština je na početku rada odobrila statusne promjene nacionalnih saveza Fidžija, Ugande, Malte, Mauricijusa, Nepala, Saudijske Arabije i Perua. S tim promjenama IFSC sada sačinjavaju 94 članice, od toga 8 iz Afrike, 23 iz Azije, 44 iz Europe, 3 iz Oceanije te 16 iz sjeverne i južne Amerike. Na skupštini je sudjevalo ukupno 51 punopravnih članica IFSC-a, među kojima je i HPS. Hrvatski planinarski savez jedan je od osnivača IFSC-a i punopravni član od 2007. godine.

Nakon sadržajne prezentacije glavnih smjernica Skupština je usvojila Strategiju razvoja 2020. – 2028., u kojoj su ugrađena iskustva prošlih natjecateljskih sezona te zaključci prethodnih IFSC-ovih skupština,

radionica i susreta. Osim misije i vizije IFSC-a te stajališta nacionalnih saveza, u pripremi Strategije uvažena je i odgoda Ljetnih Olimpijskih igara Tokio 2020, kao i očekivane posljedice pandemije koronavirusa na razvoj sportskog penjanja u idućim godinama. Strategija obuhvaća opredjeljenja i mjere za popularizaciju sportskog penjanja, unaprjeđenje natjecateljskih pravila te drugih uvjeta za razvoj sportskog penjanja, jačanje članstva i procesa upravljanja u IFSC-u, kao i za snažnije predstavljanje IFSC-a u javnosti.

U izboru između Berna (Švicarska), Seula (Južna Koreja) i Chongqunga (Kina) za domaćina svjetskog prvenstva 2023. odabran je Bern, prema prijedlogu Švicarskog planinarskog saveza (SAC). Potvrđen je također i kalendar natjecanja u iduće dvije godine, uz nadu da će se čim prije ispuniti uvjeti za redovito održavanje svih planiranih natjecanja.

Članice IFSC-a su u drugom danu rada Skupštine raspravile i usvojile sustav kvalifikacija za Olimpijske igre u Parizu 2024. godine, donijele izmjene Statuta IFSC-a, utvrdile proceduru nominacija i izbora u tijela i komisije IFSC-a te potvrdile sustav prikupljanja i iznose članarina i licenci. Usvojena su izvješća i prijedlozi svih stručnih komisija i odbora, uključujući regulacijska pravila koja je u proteklih godinu dana od formiranja pripremio Paraolimpijski odbor IFSC-a.

Iduća 17. Skupština IFSC-a trebala bi se održati u Parizu, budu li u 2021. godini ispunjeni epidemiološki uvjeti za takvu vrstu okupljanja.

Alan Čaplar

Dani hrvatskih planinara u idućim godinama

Dani hrvatskih planinara središnji su godišnji planinarski događaj u Hrvatskoj. Svake godine organizira ih HPS u suradnji s nekim planinarskim društvom – domaćinom. Popis dosad održanih Dana hrvatskih planinara dostupan je na HPS-ovoj web stranici »Dani hrvatskih planinara«.

Po prirodi stvari, Dani hrvatskih planinara su masovno okupljanje planinara iz svih krajeva Hrvatske, a često im se pridružuju i planinari iz susjednih zemalja. Ove godine, nažalost, Dani hrvatskih planinara nisu mogli održani zbog epidemioloških okolnosti.

U 2021. godini domaćin Dana hrvatskih planinara je PD Borik iz Đurđevca, a planirani termin održavanja je vikend 12. – 13. lipnja 2021. Za izvedbu Dana hrvatskih planinara 2021. HPS i PD Borik pripremaju više mogućih scenarija, a u slučaju da zbog epidemioloških razloga ni tada neće biti moguće organizirati planirano okupljanje u Đurđevcu, udruge članice HPS-a bit će pozvane da Dane obilježe samostalnim izletima u svojoj organizaciji. U svakom slučaju, pozivamo planinarska

društva da kod planiranja aktivnosti u 2021. godini uključe u svoje programe Dane hrvatskih planinara 12. i 13. lipnja 2021. Podrobnije informacije o Danima hrvatskih planinara bit će objavljene tijekom proljeća.

Uz dogovor s planinarskim društvima domaćinima Izvršni odbor HPS-a izmijenio je redoslijed domaćinstva Dana hrvatskih planinara za iduće godine. Prema toj odluci, Dani hrvatskih planinara 2022. održat će se na Mrkvištu na Velebitu (18. i 19. lipnja 2022.; u organizaciji PD-a Zavižan, Senj), 2023. na Papuku (HPD Sokolovac, Požega), 2024. na Bilogori (HPD Bilogora, Bjelovar), a 2025. na Učki (PD Opatija).

Nadamo se da će se čim prije ispuniti epidemiološki uvjeti za organiziranje većih okupljanja te da će se uobičajeni veliki planinarski susreti i druženja moći nastaviti na zadovoljstvo svih hrvatskih planinara. Do tada, pozivamo sve članove planinarske udruge da i dalje odgovorno primjenjuju mjere i preporuke kojima je cilj zaštita zdravlja.

Alan Čaplar

Završena treća mala planinarska škola PD-a Opatija

Svečanom dodjelom diploma HPS-a u listopadu je završena treća mala planinarska škola PD-a Opatija. Školu je uspješno završilo 21 dijete, većinom u dobi od 9 do 12 godina, a polaznici su mogli steći osnovna znanja o planinarskoj opremi, orijentaciji, kretanju i boravku u planini, planinarskoj etici i ponašanju, planiranju izleta, osnovama meteorologije i opasnostima u planini te se upoznati s osnovama penjanja i speleologije. Kao i prethodnih godina, glavni je cilj bio na sustavan i njima primjeren način upoznati djecu s osnovama planinarstva te ih poučiti ispravnu odnosu prema prirodi.

Škola je organizirana prema programu HPS-a za male planinarske škole. Nastavni su kadar činili stručni planinarski djelatnici (vodiči, markacisti, članovi HGSS-a, alpinisti pripravnici i speleolozi pripravnici) iz redova PD-a Opatija. Najveći je broj djece pristigao iz opatijskoga planinarskog društva, ali bilo je i onih iz susjednih društava – PD-a Obzova s Krka i Alpinističkoga kluba Put iz Rijeke. Na ovogodišnjoj je školi nastavljena praksa aktivnog uključivanja odabranih polaznika prijašnjih malih

Na Vojaku, najvišem vrhu Učke

Polaznici Male planinarske škole i njihovi voditelji kod izvora Vrutki

planinarskih škola u rad aktualne škole u funkciji mladih pomoćnika (asistenata), na što su organizatori posebno ponosni.

Glavni se dio aktivnosti održavao na otvorenom, na području Učke. Škola je obuhvatila osam jednodnevni izleta, a zbog epidemiološke situacije, završni dvodnevni izlet sa spavanjem u planinarskom domu Poklon nije mogao biti održan. Izleti su organizirani ponajprije na prostoru koji obuhvaća Opatijska planinarska obilaznica, među kojima su bili uspon na Veprinac iz Opatije, posjet kanjonu Banjine i slapu Rečini te usponi s Poklona na Vojak i Crkveni vrh. U okviru izleta polaznici su mogli posjetiti Babin grob na Učki i razgledati Šparožnu jamu u okolici Kastva, a okušali su se i u penjanju u Medveji.

Ivana Eterović, voditeljica male planinarske škole i predsjednica PD-a Opatija, čestitala je polaznicima i zahvalila roditeljima na povjerenju te svim vodičima i predavačima na njihovu predanom angažmanu, istaknuvši zadovoljstvo time što Društvo uspješno nastavlja sustavan rad s djecom i mladima kao najboljim ulaganjem u budućnost ne samo opatijskoga planinarskog društva, već i planinarstva općenito. Polaznicima su čestitke uputili i predsjednik Istarskoga planinarskog saveza Goran Šepić te ravnatelj Javne ustanove Park prirode Učka Egon Vasilčić, s kojima opatijsko planinarsko društvo kontinuirano njeguje dobru suradnju i ostvaruje brojne uspjehe na različitim poljima djelovanja.

Ivana Eterović

Opća planinarska škola PD-a Pazinka

U specifičnim uvjetima nastalima širenjem bolesti COVID-19 PD Pazinka završio je u rujnu opću planinarsku školu. Škola je započela u proljeće, a rastegnula se do kraja ljeta. Završni je ispit položilo 32 polaznika.

Škola je održana uz potporu iz projekta »Edukacijom do zdravlja – u zdravom tijelu, zdrav duh«, koju u iznosu od 14.440 kuna financira Zaklada za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva. Putem predavanja i aktivnosti na terenu PD Pazinka educiralo je Pazince i ostale polaznike s područja

Predavanja za polaznike planinarske škole u Pazinu

Penjačke vježbe u općoj planinarskoj školi

cijele Istre o temeljnim znanjima o sigurnom boravku u prirodi, opremi koju će koristiti, meteorologiji, speleologiji, opasnostima u prirodi, zaštiti prirode i drugome. Program je bio namijenjen građanima koji se tek namjeravaju okušati u pješaćenju i planinarstvu, kao i onima koji žele proširiti planinarsko znanje te steći temelje za buduće usavršavanje. U okviru projekta nabavljena je oprema za samoosiguranje, osiguranje pri težim usponima te oprema za vodiče: užad, gurtne, klinovi, karabineri i ostale spravice, što će se koristiti u budućim aktivnostima Društva. Dio je aktivnosti proveden i uz potporu Istarske županije i projekta »Doživjeti vrhunce i imati zdravo srce«.

U okviru škole održano je 20 predavanja. Održavala su se u prostorima riječkog Veleučilišta u Pazinu i pazinskog Društva Naša djeca. Na Zarečkom krovu održana je jedna pokazna vježba. Polaznici su tako mogli svladati temeljna znanja, koja su koristili i u drugim aktivnostima društva. Škola se odvijala prema programu opće planinarske škole HPS-a.

Voditelji projekta su bili Patricija Jedrejčić i Anton Finderle, a predavači Goran Šepić, Mladen Nikšić, Saša Dobrić, Marijana Milevoj, Patricija Jedrejčić i Taša Lacković.

Anton Finderle

PAK Annapurna uredio prvo penjalište u Gackoj

Članovi Planinarsko-avanturističkoga kluba Annapurna iz Otočca bave se planinarenjem, penjanjem, alpinizmom, kajakarenjem, biciklizmom i raznim drugim sportskim aktivnostima. S obzirom na to da najviše vremena i ljubavi posvećuju

penjanju, svoju su pozornost usmjerili na stvaranje boljih mogućnosti i uvjeta za penjanje u Lici.

Izviđanjem terena, članovi Milan Krznarić i Stipe Piršljin pronašli su stijenu Veliku Gredu (840 m) u selu Drenovom Klancu blizu Otočca. Pregledom stijena, nakon uspona koji je i sam surov i težak, utvrdili su da su atraktivne i pogodne za postavljanje penjačkih smjerova različitih težina i dužina. Nakon skiciranja i popisivanja potrebne opreme pristupili su postavljanju prvoga smjera, što je trajalo nekoliko dana te iziskivalo mnogo truda i napora. Odlazeći na stijenu upoznali su dragu gospođu Evicu koja živi u podnožju stijene. Svaki je put željno iščekivala da je posjete jer živi sama i svaki joj je razgovor dobrodošao.

Nakon 10 odlazaka na stijenu, mnoštva izbušenih spitova i postavljenih sidrišta, 12. rujna 2020. dovršen je prvi penjački smjer u Gackoj. Smjer je nazvan »Prvi gačanski«, ocijenjen je težinom 5a, a dug je 30 metara. Postavljena su dva sidrišta, odnosno dvije dužine. Uspón do ulaska u smjer vodi strmim terenom preko livada i kroz šumu, a traje 30 minuta.

Budući da se s oduševljenjem javljaju penjači iz cijele Hrvatske, postavljači smjera vjeruju da će ostvaren projekt donijeti dobrobit cijeloj lokalnoj zajednici, u obliku nove turističke ponude i atrakcije u Gackoj.

Članovi PAK-a Annapurna nadaju se da priča neće stati na smjeru »Prvi gačanski« i da će penjalište Velika Greda u dogledno vrijeme raspolagati s više smjerova. Oni bi se mogli postaviti i urediti uz dodatnu pomoć lokalnih institucija, ali i online fonda koji su Piršljin i Krznarić sami osnovali, s nadom da će im u toj namjeri pomoći sugrađani. Link do mrežne stranice fonda, koji možete i sami podržati, nalazi se na stranicama PAK-a Annapurna.

Mirela Kostelac Piršljin

Stipe Piršljin i Milan Krznarić u smjeru Prvi gačanski

Sadržaj 112. godišta »Hrvatskog planinara«

Članci i vijesti

Bajs, Damir	Kako je nastala nova planinarska obilaznica Samoborskim vrhovima	358
Balić, Đorđe	Krunoslav Hornung 20. 4. 1959. – 27. 8. 2020.	514
Barišić, Aida	Seminar o topografskom snimanju speleoloških objekata u Dubravi kod Šibenika	97
Berljak, Darko	Novi izazovi	212
Bikić, Anton	Milan Vujnović (1940. – 2019.)	357
Bjelajac, Miloš	Južnim Velebitom do njegova kraja	536
Braum, Branko	Drago Katović (1941. – 2020.)	307
Brdal, Željko	Kad je suha strmina, uspon na Kremen je milina	502
Brdal, Željko	Moj prvi tritisućnjak	134
Brdal, Željko i Čokešić, Mirela	Na vrhovima Svilaje, Kijevskog Kozjaka i Dinare.	342
Brožičević, Ivan	Jubilarna 15. godišnja skupština PD-a Napredak u Zagrebu	307
Buljan, Juro	Monte Rosa – dva dana života na visini.	186
Busovača, Nada	Svečano obilježavanje 50. obljetnice HPD-a Vihor iz Zagreba.	98
Bušić, Valentina i Lončarić, Ivan	Medvjedi klanac i Hochlantsch u Austriji.	39
Ciglencečki, Edit	Na krovu Japana.	68
Ciglencečki, Edit	Na nevidljivoj planini	28
Ciglencečki, Edit	Pod Polarnom zvijezdom	127
Čandrić, Krešimir	Pico Ruivo na Madeiri	443
Čanić, Tomislav	Dostojanstveno i lijepo na Svetom brdu	517
Čanić, Tomislav	Planinarska kuća Vila Velebita prestala s radom	150
Čanić, Tomislav	Planinarska uspomena na dr. Antu Rukavinu.	285
Čanić, Tomislav	Sa skupštine PD-a Željezničar Gospić	259
Čanić, Tomislav	Ususret pohodu Tragom zbjega lovinačkog kraja.	413
Čanić, Tomislav	Zimska šetnja do Vaganskog vrha.	140
Čaplar, Alan	6. plenarna Skupština IFSC-a usvojila strategiju razvoja sportskog penjanja do 2028.	563
Čaplar, Alan	7. ožujka – dan kao i svaki drugi.	207
Čaplar, Alan	51. godišnja skupština Europske pješačke asocijacije.	517
Čaplar, Alan	Dani hrvatskih planinara u idućim godinama	563
Čaplar, Alan	Generalna skupština UIAA 2020.	562
Čaplar, Alan	Hrvatski planinarski savez u 2019. godini.	4
Čaplar, Alan	Izložba »Hrabrost je ženskog roda« o ženskom alpinizmu u Rijeci	204
Čaplar, Alan	Izložba Planinarimo, učimo i uživamo.	310
Čaplar, Alan	Izvršni odbor usvojio Knjigu standarda za signalizaciju na planinarskim putovima	467

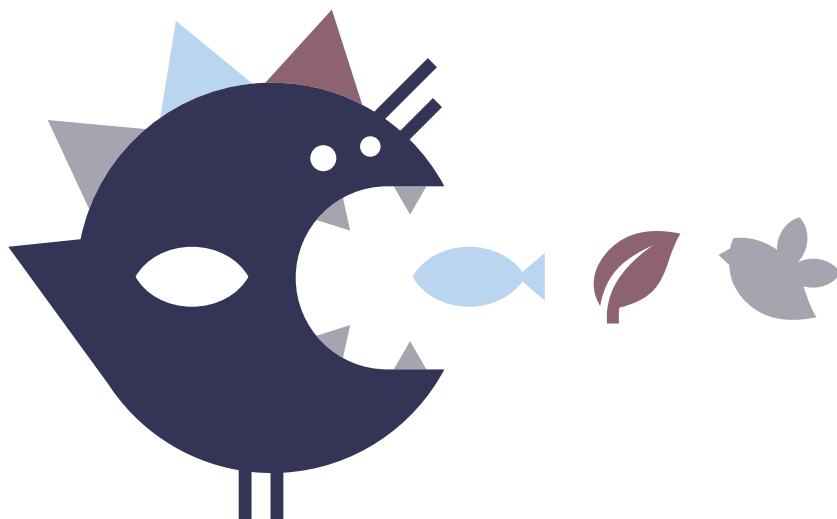
Čaplar, Alan	Moslavačka gora nadohvat miša	311
Čaplar, Alan	Nove članske iskaznice i markice HPS-a	47
Čaplar, Alan	Novo otkriće u podzemlju Crnopca!	561
Čaplar, Alan	Planina Dinara – uskoro park prirode	316
Čaplar, Alan	Planinarstvo u informatičkoj eri	368
Čaplar, Alan	Premинуо великан slovenskog alpinizma Tone Škarja	358
Čaplar, Alan	Prošlo je 145 godina...	215
Čaplar, Alan	U speleološkim logorima na Velebitu ovoga ljeta.	414
Čaplar, Alan	U Svetvinčentu predstavljena knjiga »Planinarenje na slijepo«	362
Čaplar, Alan	Zbor vodiča HPS-a na Platku	46
Čaplar, Alan	Željko Avdagić 28. 7. 1947. - 23. 8. 2020..	466
Černi, Borislav	Izborna skupština PD-a Pšunj na otvorenom	362
Čikor, Kristijan	Kaluđerov grob na Moslavačkoj gori	26
Čikor, Kristijan	Velebit – vječna žudnja	428
Čikor, Kristijan i Devčić, Darko	Od Plominske vale do Poklona	393
Čupić, Josip	Striživo iznad Baćinskih jezera	325
Davčev, Boris i Horvat, Nikola	2200 kilometara pustolovine	34
Eterović, Igor	Bryce Canyon	56
Eterović, Igor	Capitol Reef u SAD-u	121
Eterović, Igor	Iskonska divljina u »zemlji kanjona«	238
Eterović, Igor	Nacionalni park Arches	397
Eterović, Igor	Poučna iskustva iz američkih parkova	435
Eterović, Igor	Zašto je reforma školovanja nešto od čega svi trebamo i možemo profitirati?	193
Eterović, Ivana	Završena treća mala planinarska škola PD-a Opatija	564
Fajdić, Krešimir	Skupština PD-a Dubovac	204
Fajdić, Krešimir	Uspješna Mala planinarska škola »Klinci i klinceze 2019.«	49
Finderle, Anton	Opća planinarska škola PD-a Pazinka	565
Fistonić, Nedjeljko	Omiška Dinara iznad Vruje i Piska.	222
Grundler, Darko	Babin i Dedin zub	236
Hadjur, Marko	Najljepše priče nastanu kada se čovjek upozna s planinama	203
Hemar, Eduard	Ivan Stožir – utemeljitelj i pionir hrvatske meteorologije, HPD-a i Hrvatskog sokola	297
Hemar, Eduard	Legendarni planinar Branko Blažević iz Mrkoplja navršio 100 godina života.	516
Hemar, Eduard	Mario Schiavato 31. 5. 1931. – 25. 9. 2020.	515
Horvat, Vladimir	Priznanja HPS-a u 2019. godini	87
Islamović, Faruk	Markiranom stazom uz rijeku Slunječicu	321
Jakšić, Dejan	Planinarenje u paru	339
Janton, Damir	Speleološka ekspedicija Srednji Velebit 2020.	560
Jurčić, Dean	Od Krvavca do Dolgega hrpta i natrag.	451
Jurčić, Dean	Skuta (2532 m) u Kamniško-Savinjskim Alpama.	329
Kasum, Ivana	Hvala planinama!	80
Konestra, Damir	Projekt Dan u planini	258
Koprivnjak, Robert	Mlado leto na vrhu Učke 2020. (novogodišnji susret planinara)	151

Kostelac-Piršljina, Mirela	PAK Annapurna uredio prvo penjalište u Gackoj	566
Kramberger, Vjekoslav	Planinarske značke	512
Kramberger, Vjekoslav	Značke HPD-a Sokolovac, Požega	558
Kristian, Anita i Antić, Jurica	Što znamo o Velebitu?	378, 465
Kristijan, Zdenko	Dvadeset godina Hrvatske planinarske obilaznice	218
Kristijan, Zdenko	Ispravak	154
Kristijan, Zdenko	Mirko Prebeg, drugi predsjednik Planinarskog saveza Hrvatske	77
Krznarić, Višnja	Deset godina PD-a Škamnica iz Brinja	48
Kušer, Zrinka	Ivica Sudnik – osnivač Planinarskog muzeja u Samoboru	479
Kušer, Zrinka	Ljekarnik Franjo Schwartz povjerenik HPD-a u Samoboru	350
Kušer, Zrinka	Planinarska zbirka Samoborskog muzeja	472
Kuzmanić, Aleksandra	Aktivnosti HPS-ove Radne skupine za osobe s invaliditetom u 2019. godini	100
Kvočić, Luka	Hirčevo sklonište na Bijelim stijenama	145
Kvočić, Luka	Riječ-dvije o planinarskom školovanju	200
Lazarić, Feručo	Bjelolasica je baš lijepa planina	463
Lazarić, Feručo	Predstavljanje knjige kojega nije bilo	309
Lisac, Rene	O stjecanju znanja i iskustva u alpinizmu	280
Lisac, Rene	Penjački izazovi u peruanskoj Cordillera Blanci	108
Malinar, Hrvoje	Još o Medvedgradu – kada je i kako zapravo uništen?	499
Malovoz, Tanja	26. Zimski uspon na Viševicu	152
Mance, Ivan	Kosinjski vrh	488
Markežić, Zlata	Stazama bužetske margerite	246
Mikulec, Branko	Antun Žigman (1946. – 2020.)	254
Milas, Krunoslav	Bolnica na Brestovcu – jedan drugačiji pogled	250
Milas, Krunoslav	Dubrovačka priča o planinarskoj upornosti	301
Milas, Krunoslav	Medvedgrad na Medvednici	404
Milčić, Neven	Golo trlo – najviši vrh Ličkog sredogorja?	231
Mohar, Darko	Sjećanje na Dragu Bozju – legendu planinarstva u BiH	294
Mrkobrad, Miroslav	Na Kamenitovcu otvorena Poučna staza Bilogora	360
Nišević, Nikola	Obilježena 10. obljetnica PK-a Ivanec	410
Nišević, Nikola	Oko 150 planinara iz 11 društava na pohodu Ivanečkom planinarskom obilaznicom	154
Nišević, Nikola	Stotinu mladih Ivančana na Medvednici	256
Olip, Ivo	Napuštenim zaselcima srednjeg Velebita	228
Olip, Ivo	Planinarski izazovi na Rabu i susjednim otocima	481
Ovčarić, Lea	Speleološka ekspedicija Crnopac 2020.	494
Papac, Gordan	Via Dinarica – kako je sve započelo	174
Poljak, Željko	»Istarsko planinarsko društvo 1876.-1885.«	94
Poljak, Željko	Više od Everesta	553
Radošević, Marija	Mijo Šoš	356
Radović, Biserka	Kamo su nestali planinari?	17
Rogina, Davor	31. Skupština HPS-a	524
Rojnić, Vladimir	Slovenski planinari uspješno prošli prvu hrvatsku dionicu puta E-12	151

Rubinić, Andrija	Čovjek planina – Stanko Gilić	82
Smolec, Robert	Kraljevska špica ili Monte Ré.	530
Sušanj, Tea	Izlet na čičarijski Orljak	305
Sušanj, Tea	Noćna môra uzornog planinara	43
Šantek, Damir	Elbrus, najviši u Europi.	160
Šantek, Damir	Izgubljeni grad	264
Šimić Tonin, Nikola	Loparina s Dinare	283
Škvarić, Ivan	Planinarenje s osobama s invaliditetom u PD-u Obruč, Jelenje.	308
Trdić, Zvonko	Dvije akcije nesuđenoga gorskog spašavatelja.	335
Trdić, Zvonko	O obnovi starog Hirčeva skloništa na Bijelim stijenama.	348
Trdić, Zvonko	Tečaj za gorske spašavatelje prije pola stoljeća	549
Trdić, Zvonko	Tragovi na velebitskim borovima	277
Trdić, Zvonko	Zakopano blago	389
Tržić, Hrvoje	Stazama pjegavih daždevnjaka po Ivanščici	540
Turković, Višeslav	3. obiteljski izlet HPD-a Gojzerica Požega uz Dan grada Požege	257
Turković, Višeslav	Završila planinarska škola u HPD-u Gojzerica u Požegi.	205
Vilić, Ksenija	Nije škola na daljinu nego škola za planinu!	411
Vinković, Željko	Nepregledni južni Karpati	447
Vinković, Željko	Velebitska minijatura u sedam činova	384
Vranješ, Denis	O pošumljavanju Mosora	254
Vršić, Sonja i Balent, Dubravko	Još jedan veseli i razigrani 22. Vincekov pohod	101
Zrinski, Tomislav	Put na bijeli krov Crnoga kontinenta	420
Žagar, Klara Jasna	Ki se sperti na Kavranici moć će se ulovit za nebo	543
Žagar, Klara Jasna	Oči pune sjećanja.	20
Žagar, Klara Jasna	Samoća joj lijepo pristaje	506
Žagar, Klara Jasna	Uskrsni ponedjeljak nad Vugrovcem	273
Žnidarec, Marijana	Uručena najviša priznanja Hrvatske planinarske obilaznice za 2019. godinu i zahvalnice.	89

Ostalo

8. Pohod na najviši vrh Slavonije – planinarenje za dječji osmijeh	50
Boris Čujić: Zlatne godine	355
Članovi PU-a Gojzerica očistili utvrdu Fort Grosso u Štinja	413
Godišnje nagrade HPS-a	14
Kalendar akcija.	51, 103, 155
Naručite planinarski kalendar za 2021. godinu!	510, 556
Obilaznici Hrvatske planinarske obilaznice u 2019. godini	91
Održan sastanak pročelnika komisija i savjetovanje o sustavu školovanja u HPS-u	205
Obavijest o zatvaranju skloništa tijekom ljetne sezone 2020.	149
Planinarski vodič »Stazama buzetske margerite« Radovana Nežića	249
Projekt MammalNet zanimljiv i za planinare	95
Sredstva za obnovu, održavanje i izgradnju planinarskih objekata	360

INVAZIVNE STRANE VRSTE

Uključi se i ti u dojavljivanje nalaza invazivnih stranih vrsta putem mobilne aplikacije «**Invazivne vrste u Hrvatskoj**» koju je izradilo Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja u sklopu projekta Uspostava nacionalnog sustava za praćenje invazivnih stranih vrsta.

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo gospodarstva
i održivog razvoja

Europska unija
Zajedno do fondova EU

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOVI

Operativni program
KONKURENTNOST
I KOHEZIJA

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Kohezijskog fonda. Ukupan iznos projekta je 15.221.322,96 kn, a iznos EU potpore 12.916.704,51 kn. Sadržaj oglasa isključiva je odgovornost Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja.

IGLU ŠPORT

